

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDA PODNIKOHOSPODÁŘSKÁ

Finanční analýza spotřebního družstva ve Vsetíně
Financial Analysis of Consumer Cooperatives in Vsetín

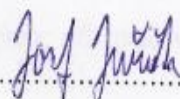
Student:	Josef Juříčka
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Karel Prukner

Ostrava 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci na téma „Finanční analýza spotřebního družstva ve Vsetíně“ včetně příloh vypracoval samostatně, na základě pokynů vedoucího bakalářské práce Ing. Karla Puknera.

V Lidečku dne 10. května 2013

Josef Juříčka

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu bakalářské práce Ing. Karlu Pruknerovi za odbornou pomoc, připomínky a konzultace při tvorbě této bakalářské práce.

Tímto chci také poděkovat Jednotě spotřebnímu družstvu ve Vsetíně za poskytnuté informace, obzvláště pak panu Ing. Miloslavu Pavlíkovi za ochotu a pomoc při zpracování bakalářské práce.

Obsah

1	ÚVOD.....	5
2	TEORETICKÁ VÝCHODISKA FINANČNÍ ANALÝZY	6
2.1	CÍL A SMYSL	6
2.2	VÝVOJ ANALÝZY FINANČNÍCH OPERACÍ.....	7
2.3	METODY ZPRACOVÁNÍ FINANČNÍ ANALÝZY	8
2.3.1	<i>Analýza absolutních ukazatelů</i>	<i>8</i>
2.4	PRAVIDLA FINANCOVÁNÍ.....	9
2.5	ANALÝZA POMĚROVÝMI UKAZATELI.....	10
2.5.1	<i>Ukazatele rentability</i>	<i>10</i>
2.5.2	<i>Ukazatele likvidity</i>	<i>11</i>
2.5.3	<i>Ukazatele aktivity</i>	<i>12</i>
2.5.4	<i>Ukazatele zadluženosti</i>	<i>14</i>
2.6	SOUHRNNÉ INDEXY HODNOCENÍ	15
2.6.1	<i>Pyramidové soustavy ukazatelů.....</i>	<i>15</i>
2.6.2	<i>Bankrotní modely</i>	<i>15</i>
2.6.3	<i>Bonitní modely</i>	<i>17</i>
2.7.	ZDROJE DAT PRO ZPRACOVÁNÍ FINANČNÍ ANALÝZY	20
2.7.1	<i>Rozvaha</i>	<i>20</i>
2.7.2	<i>Výkaz zisku a ztráty (VZZ).....</i>	<i>24</i>
2.7.3	<i>Cash flow (CF).....</i>	<i>25</i>
2.8.	UŽIVATELE FINANČNÍ ANALÝZY	27
2.8.1	<i>Externí uživatelé.....</i>	<i>28</i>
2.8.2	<i>Interní uživatelé.....</i>	<i>29</i>
3	FINANČNÍ ANALÝZA SPOTŘEBNÍHO DRUŽSTVA	30
3.1	CHARAKTERISTIKA PODNIKU JEDNOTA SPOTŘEBNÍ DRUŽSTVO VE VSETÍNĚ	30
3.1.1	<i>Základní údaje.....</i>	<i>30</i>
3.1.2	<i>Předmět podnikání dle výpisu z obchodního rejstříku.....</i>	<i>31</i>
3.1.3	<i>Řízení družstva</i>	<i>31</i>
3.1.4	<i>Představenstvo a kontrolní komise, organizační struktura</i>	<i>32</i>
3.2	ANALÝZA ABSOLUTNÍCH UKAZATELŮ	32
3.2.1	<i>Horizontální analýza rozvahy firmy Jednota</i>	<i>32</i>
3.2.2	<i>Vertikální analýzy rozvahy firmy Jednota</i>	<i>35</i>
3.2.3	<i>Horizontální analýza výkazu zisků a ztrát</i>	<i>37</i>
3.2.4	<i>Vertikální analýza výkazu zisku a ztrát</i>	<i>38</i>
3.3	PRAVIDLA FINANCOVÁNÍ.....	38
3.4	ANALÝZA POMĚROVÝCH UKAZATELŮ	41
3.4.1	<i>Ukazatele rentability</i>	<i>41</i>
3.4.2	<i>Ukazatele likvidity</i>	<i>43</i>
3.4.3	<i>Ukazatele aktivity</i>	<i>44</i>
3.4.4	<i>Ukazatele zadluženosti</i>	<i>46</i>
4	NÁVRHY A DOPORUČENÍ PRO SPOTŘEBNÍ DRUŽSTVO	49
5	ZÁVĚR.....	50

Seznam použité literatury	52
Seznam zkratek	55
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

1 ÚVOD

Finanční analýza je zpětnou vazbou, která rychle a dobře informuje vlastníky firmy, členy družstva, manažery, budoucí investory, obchodní partnery a banky o tom, v jaké je firma kondici. Hlavním cílem analýzy je posoudit současnou finanční situaci podniku (finanční zdraví), také nám ukazuje jaké má firma slabé a silné stránky, pomáhá nám odhalit případné poruchy ve finančním řízení firmy. Analýza se provádí především před finančním či investičním rozhodováním v podniku. Pro hodnocení finanční situace podniku a výkonnosti se využívá celá řada poměrových ukazatelů. Jde o oblast, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku. Hlavním cílem je také zjednodušení velkého množství účetních informací obsažených v účetních výkazech. Důvodem pro zjednodušení informací je to, aby se ve zjištěných výsledcích mohli orientovat i lidé, kteří nejsou v ekonomické oblasti odborníky.

Tvorba finanční analýzy spadá do kompetencí finančního manažera a vrcholového vedení podniku. Údaje z účetních závěrek mají svůj smysl až při srovnávání s jinými číselnými údaji. Údaje z účetních závěrek musejí být pravdivé, nezkreslené. Analýza zkoumá minulost, ale i současný stav a poskytuje tak informace o výkonnosti a potencionálních rizicích, které mohou ovlivňovat chod podniku v budoucnosti. Porovnáním jednotlivých ukazatelů v čase a prostoru vzniká hlavní přínos finanční analýzy. Zjištěné výsledky je nutno vhodně formulovat, interpretovat a poskytnout doporučení pro další vývoj ke zlepšení situace a zajištění prosperity.

2 Teoretická východiska finanční analýzy

2.1 Cíl a smysl

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit vývoj finanční situace podniku Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně, v období posledních 4 let. Práce je zaměřena na posouzení hospodaření podniku za použití vybraných ekonomických ukazatelů. Základním zdrojem informací pro finanční analýzu byly použity údaje z účetních závěrek podniku, údaje z rozvahy, výkazu zisku a ztráty, cash flow z let 2008, 2009, 2010, 2011. K datu vypracování bakalářské práce data za rok 2012 nebyla k dispozici. Tato práce používá elementární metody pro finanční analýzu, kde je nejdříve popsána teoretická část analýzy a následně je prakticky provedena finanční analýza absolutních ukazatelů a analýza poměrových ukazatelů. Analýza absolutních ukazatelů je rozdělena na horizontální a vertikální analýzu. Poměrové ukazatele jsou rozčleněny do základních skupin a následně zpracovány.

Bakalářská práce má 2 části. První z nich, část teoretická, se zabývá popisem finanční analýzy jako takové, jejím využitím, technikami a metodickými nástroji, ukazateli a dalšími složkami, které jsou východiskem pro praktickou část.

Druhá část, část praktická, je zaměřena na stručnou charakteristiku Jednoty, spotřebního družstva ve Vsetíně a praktickou aplikaci některých finančních analýz za použití reálných dat z účetních závěrek. Tato část se zabývá také získanými poznatky, zjištěnými na základě použitých metod a jejich následné zhodnocení a interpretace a poskytnutí doporučení.

2.2 Vývoj analýzy finančních operací

Finanční analýza je tak stará, jak jsou staré samy peníze. Je pochopitelné, že její metody a techniky byly vždy poplatné době, ve které byly použity. Nemůžeme ovšem srovnávat rozborů středověkých obchodníků, kteří neměli jakékoliv technické pomůcky s analýzami, které sestavujeme v současné době pomocí výkonných počítačů.

Původcem moderních metod finanční analýzy jsou Spojené státy americké, odkud pochází nejvíce teoretických prací a nejdále došla i praktická aplikace jednotlivých metod. Byly tady také poprvé sestaveny odvětvové přehledy, které sloužily jako měřítko pro porovnání jednotlivých podniků. I samotný název finanční analýza pochází z angličtiny (Financial analysis), zatímco v Evropě a to zejména v německy mluvících zemích se setkáváme spíše s pojmem bilanční analýza (Bilanzanalyse).

V české odborné literatuře se zpočátku používal název, který jsme přejali z němčiny. Jako příklad se uvádí práce prof. Dr. Pazourka pod názvem „Bilance akciových společností“ z roku 1906. V období první republiky některé hospodářské časopisy zveřejňovaly bilanční analýzy účetních závěrek firem. Po II. světové válce a to zejména po roce 1989 byl pojem bilanční analýza nahrazena angloamerickou finanční analýzou. [9]

2.3 Metody zpracování finanční analýzy

V ekonomii se obvykle rozlišují dva přístupy k hodnocení ekonomických procesů. Je to technická analýza a fundamentální analýza.

- **Technická analýza** používá matematické, matematicko-statistické a další algoritmizované metody ke kvantitativnímu zpracování dat a jeho následného posouzení výsledů z hlediska ekonomického.
- **Fundamentální analýza** je založena na posouzení vzájemných souvislostí mezi mimoekonomickými a ekonomickými procesy. Značně se opírá o množství informací a závěry odvozuje většinou bez algoritmizovaných postupů.

Oba přístupy jsou si poměrně blízké, protože hodnocení technické analýzy by bylo velice obtížné bez „fundamentálních“ znalostí ekonomických procesů. Z toho vyplývá, že finanční analýzu můžeme zařadit do kategorie technické analýzy, protože pracuje s matematickými postupy. [2]

2.3.1 Analýza absolutních ukazatelů

Výchozím bodem finanční analýzy je vertikální a horizontální analýza finančních výkazů. Obě analýzy nám umožňují vidět původní absolutní údaje z účetních výkazů v určitých relacích a souvislostech.

Horizontální analýza

Horizontální analýza nám vhodným způsobem kvantifikuje meziroční změny, nabízí nám hned několik možných postupů. Jedním z nich je využití různých indexů či diferencí. [3]

Aplikací indexů a diferencí získáme odpovědi na otázky, o kolik procent se oproti minulému roku změnil jednotlivé položky balance nebo o kolik se změnil jednotlivé položky v absolutních číslech. [4]

Vertikální analýza

Neboli také „procentní rozbor“ se zabývá vnitřní strukturou absolutních ukazatelů, někdy se označuje jako analýza komponent. Jde o souměření jednotlivých položek účetních výkazů k celkové sumě aktiv nebo pasiv. Použití této metody nám usnadňuje srovnatelnost údajů z účetních výkazů s předchozím obdobím a ve své podstatě také nám ulehčuje komparaci analyzovaného podniku s jinými firmami v tomtéž oboru podnikání. Posuzuje přitom jak aktiva, tak i pasiva. [2]

2.4 Pravidla financování

Pravidla slouží jako rychlý nástroj pro kontrolu finančního řízení firmy. Jde o určitá doporučení, které by měla firma respektovat proto, aby dosáhla dlouhodobé finanční rovnováhy a stability.

Zlaté bilanční pravidlo uvádí, že je nezbytné harmonizovat časový horizont trvání částí aktiv s časovým horizontem zdrojů, ze kterých jsou financovány. Jde o to, že dlouhodobý majetek by měl být financován z dlouhodobých zdrojů a krátkodobý majetek z krátkodobých zdrojů.

Zlaté pravidlo vyrovnaní rizika sleduje vztahy aktiv a pasiv. Uvádí, že vlastní zdroje by měly, pokud je to možné, převyšovat cizí zdroje. V krajním případě by poměr vlastního a cizího kapitálu měl být roven nule.

Zlaté pari pravidlo požaduje krytí dlouhodobého majetku výhradně vlastním kapitálem podniku. V praxi toto pravidlo není příliš dodržováno. Nevyužívá výhod financování dlouhodobým cizím kapitálem.

Zlaté poměrové pravidlo zaměřuje se na oblast vztahu vývoje investic a tržeb podniku. V zájmu udržení dlouhodobé finanční rovnováhy by tempo růstu investic nemělo ani v krátkodobém časovém horizontu předstihnout tempo růstu tržeb. [7]

Čistý pracovní kapitál

Čistý pracovní kapitál od oběžných aktiv (a to včetně zásob) odečítá krátkodobé závazky neboli krátkodobý cizí kapitál.

$$\text{ČPK} = \text{oběžná aktiva} - \text{krátkodobý cizí kapitál}$$

(2.1)

Tento údaj nám vyjadřuje, kolik provozních prostředků nám zůstane k dispozici, když uhradíme všechny své krátkodobé závazky. Žádoucí je, aby byla ve formě peněz. Z toho také jednoznačně vyplývá, že čistý pracovní kapitál by měl být při nejmenším nezáporným číslem. V okamžiku, kdy ale bude čistý pracovní kapitál dokonce kladný, což značí, že i když bychom byli nuceni splatit všechny své krátkodobé závazky, tak nám ještě zbydou prostředky na provoz, znamená to, že se dostáváme do střetu se Zlatým bilančním pravidlem, které hovoří o časové sladěnosti aktiv a pasiv. [10]

2.5 Analýza poměrovými ukazateli

Finanční poměrové ukazatele nám charakterizují vzájemný vztah mezi dvěma nebo více absolutními ukazateli pomocí jejich podílu. Nejčastěji se vychází z rozvahy, výkazu zisku a ztrát. Poměrové ukazatele jsou nejrozšířenější a nejoblíbenější metodou finanční analýzy. Umožňují nám získat rychlý a nenákladný obraz o základních charakteristikách podniku.

Mezi nejpoužívanější bloky ukazatelů patří především:

- Ukazatele rentability
- Ukazatele likvidity
- Ukazatele aktivity
- Ukazatele zadluženosti
- Ukazatele tržní hodnoty [1]

V práci jsou použity všechny uvedené ukazatele, kromě ukazatelů tržní hodnoty. Důvodem je to, že tyto ukazatele používáme v případě, kdy podnik má veřejně obchodovatelné akcie.

2.5.1 Ukazatele rentability

Poměřují zisk dosažený z podnikatelské činnosti s výší zdrojů podniku, které jsme vynaložili k jeho dosažení.

ROE – ukazatel vlastního kapitálu

Ukazuje míru ziskovosti z vlastního kapitálu, jímž vlastníci zjišťují, zda jejich kapitál přináší dostatečný výnos, zda se využívá s intenzitou odpovídající velikosti jejich investičního rizika. Vyjadřuje, kolik zisku připadá na 1 Kč investovaného kapitálu. V čitateli je uveden čistý zisk po zdanění, ve jmenovateli vlastní kapitál. Investora zajímá, aby ROE byl vyšší než úroky, které by obdržel při jiné formě investování (investice do cenných papírů, dluhopisů, apod.). [1]

$$\text{ROE} = \text{čistý zisk} / \text{vlastní kapitál} \quad (2.2)$$

ROS – ukazatel rentability tržeb

Tento ukazatel vyjadřuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb, tzn. kolik podnik dokáže vyprodukovat zisku na 1 Kč tržeb. Představuje poměry, které v čitateli zahrnují výsledek hospodaření v různých podobách a ve jmenovateli jsou tržby v různých podobách, opět různým způsobem upravované podle účelu dané analýzy. Do tržeb se nejčastěji zahrnují tržby, které tvoří provozní výsledek hospodaření. [2]

$$\text{ROS} = \text{zisk} / \text{tržby} \quad (2.3)$$

ROA – ukazatel rentability celkových vložených aktiv

Ukazatel poměřuje zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, z jakých zdrojů jsou financovány. [1] Je to považováno za klíčové měřítko rentability. Vyjadřuje nám, jak velký čistý zisk získáme z 1 Kč vloženého (investovaného) kapitálu. [2]

$$\text{ROA} = \text{zisk} / \text{celková vložená aktiva} \quad (2.4)$$

2.5.2 Ukazatele likvidity

Charakterizují schopnost podniku dostát svým závazkům. Je důležité pro dlouhodobé fungování podniku. K tomu, aby byl podnik dostatečně likvidní, musí mít vázány finanční prostředky v oběžných aktivech, zásobách, pohledávkách, v pokladně a na běžných účtech. Tyto druhy prostředků na sebe vážou kapitál, a tím pádem musí být profinancovány, a to i s náklady, které jsou s profinancováním spojeny. Oběžný majetek z hlediska likvidnosti rozdělujeme do tří stupňů:

- 1) Krátkodobý finanční majetek (nejvíce likvidní)

- 2) Krátkodobé pohledávky
- 3) Zásoby

Oběžný majetek je uspořádán z pohledu likvidity, a to od nejméně likvidních prostředků a to jsou zásoby, přes pohledávky až po nejlikvidnější peníze v pokladně. Mezi základní ukazatele likvidity patří:

Běžná likvidita - ukazatel nám měří, kolikrát oběžná aktiva pokryjí krátkodobé závazky podniku. Jinak řečeno, kolikrát by byl podnik schopen uspokojit věřitele, kdyby veškerá oběžná aktiva přeměnil na peníze. Optimální hodnoty by měly být v intervalu od 1,6 – 2,5. Neměla by nikdy klesnout pod hodnotu 1.

$$\text{Běžná likvidita} = \text{oběžná aktiva} / \text{krátkodobé závazky} \quad (2.5)$$

Pohotová likvidita do svého čitatele nezahrnuje nejméně likvidní část oběžných aktiv - zásoby a vyjadřuje díky tomu lepší schopnost podniku dostát svým krátkodobým závazkům. Doporučená hodnota je 0,7 – 1,0. Pokud ukazatel přesahuje hodnotu 1, znamená to, že podnik je schopen dostát svých závazků bez nutnosti prodeje zásob. Pokud je však hodnota příliš vysoká, podnik váže mnoho aktiv ve formě pohotových prostředků, které nám přinášejí minimální úrok.

$$\text{Pohotová likvidita} = (\text{Oběžná aktiva} - \text{Zásoby}) / \text{Krátkodobé závazky} \quad (2.6)$$

Okamžitá likvidita je nejpřesnějším ukazatelem, protože hodnotí schopnost podniku uhradit krátkodobé závazky v daný okamžik. Doporučená hodnota by se měla pohybovat okolo 0,2. [4]

$$\text{Okamžitá likvidita} = \text{Peněžní prostředky} / \text{Krátkodobé závazky} \quad (2.7)$$

2.5.3 Ukazatele aktivity

Pomocí tohoto ukazatele se měří, jak podnik efektivně hospodaří se svými aktivy. Pokud jich má podnik více, než je účelné, vznikají mu zbytečné náklady a tím i menší zisk. Má-li jich nedostatek, musí se vzdát mnoha potencionálně výhodných příležitostí a přichází o případné výnosy, které by mohl získat. [1]

Tyto ukazatelé nejčastěji vyjadřují počet obrátek jednotlivých složek zdrojů nebo aktiv nebo dobu obratu. [2]

Obrat celkových aktiv udává počet obrátek (kolikrát se obrátí aktiva) za určitý časový úsek (rok). Pokud je intenzita využívání aktiv podniku menší než počet obrátek celkových aktiv zjištěný jako oborový průměr, mělo by dojít ke zvýšení tržby nebo odprodána některá aktiva

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \text{Roční tržby} / \text{Aktiva} \quad (2.8)$$

Relativní vázanost stálých aktiv je odvozena z ukazatele vázaností celkových aktiv. Uvádí v čitateli zůstatkovou hodnotu stálých aktiv, ukazatel se s počtem let automaticky zlepšuje bez zásluhy podniku. Objevuje se zde i vliv odpisů, které se vypočítávají z historických cen. Tím je řada aktiv pořízených před několika lety v rozvaze podhodnocena a starší podnik může vykazovat dobrou výkonnost i bez svého přičinění.

$$\text{Relativní vázanost stálých aktiv} = \text{Stálá aktiva} / \text{Roční tržby} [1] \quad (2.9)$$

Obrat zásob udává, kolikrát je každá položka zásob v průběhu běžného období prodána a znovu uskladněna. V případě, že je hodnota ukazatele vyšší než průměry, firma nemá nelikvidní zásoby, které by vyžadovaly nadbytečné financování. V opačném případě firma má přebytečné zásoby, které jsou neproduktivní a vážou na sebe zbytečně prostředky, které musí být profinancovány.

$$\text{Obrat zásob} = \text{Tržby} / \text{Zásoby} \quad (2.10)$$

Doba obratu zásob vyjadřuje průměrný počet dnů, po které jsou zásoby vázány v podniku do doby spotřeby nebo jejich prodeje. Čím vyšší je obrat zásob a čím nižší je doba obratu zásob, tím lépe pro podnik. Ukazuje počet dnů, za které se zásoba přemění na hotovost nebo pohledávku.

$$\text{Doba obratu zásob} = \text{Zásoby} / (\text{Tržby} / 360) \quad (2.11)$$

Doba splatnosti pohledávek udává nám počet dnů, které uplynou mezi vystavením faktury za prodej hotových výrobků, polotovarů, zboží či služeb a okamžikem skutečného připsání peněžních prostředků na účet. Čím je doba delší, tím podnik déle svým obchodním partnerům poskytuje bezplatný tzv. obchodní úvěr.

$$\text{Doba splatnosti pohledávek} = \text{Pohledávky} / (\text{Tržby}/360) \quad [4] \quad (2.12)$$

Doba splácení (obratu) závazků vyjadřuje počet dnů, na které dodavatelé poskytnou podniku obchodní úvěr. Charakterizuje platební disciplínu podniku vůči dodavatelům.

$$\text{Doba obratu závazků} = \text{Závazky} / (\text{Tržby}/360) \quad (2.13)$$

2.5.4 Ukazatele zadluženosti

Finanční stabilitu jako jednu ze stránek finančního zdraví podniku měříme pomocí ukazatelů zadluženosti. Obecně se odvíjejí od podílu cizích zdrojů na celkových zdrojích podniku. [7]

Podnik používá k financování aktiv cizí zdroje, tedy dluh. V reálné ekonomice u velkých podniků neplatí, že by podnik financoval veškerá svá aktiva z vlastního kapitálu nebo naopak jen z cizího kapitálu. [2]

Zadluženost není pouze negativní charakteristikou podniku. Její růst může přispět k celkové rentabilitě a tím nám i zvýší tržní hodnotu podniku, ale zároveň nám také zvyšuje riziko finanční nestability. [1]

Debt ratio (věřitelské riziko) obecně platí, že čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je riziko věřitelů. Preferují se nízké hodnoty ukazatele.

$$\text{Debt ratio} = \text{Cizí kapitál} / \text{Celková aktiva} \quad (2.14)$$

Equity ratio (koeficient samofinancování) jde o doplňkový ukazatel k ukazateli věřitelského rizika a jejich součet by měl být přibližně 1. Koeficient vyjadřuje proporcii, v níž jsou aktiva společnosti financována penězi akcionářů.

$$\text{Equity ratio} = \text{Vlastní kapitál} / \text{Celková aktiva} \quad (2.15)$$

Ukazatel úrokového krytí udává nám, kolikrát je zisk firmy vyšší než úroky. Říká nám, jak velký je bezpečnostní polštář pro věřitele. V zahraničí se udává jako doporučená hodnota trojnásobek nebo i více. Neschopnost platit úrokové platby ze zisku může být znakem blížícího se úpadku podniku.

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = \text{EBIT} / \text{Nákladové úroky} \quad (2.16)$$

2.6 Souhrnné indexy hodnocení

Jejich cílem je vyjádřit souhrnnou charakteristiku celkové ekonomicko-finanční situace a výkonnosti firmy pomocí jednoho čísla. Vypovídací schopnost je však nižší, jsou vhodné pro rychlé a globální srovnání řady podniků a mohou sloužit jako orientační informace pro další hodnocení.

Podstatou konstrukce soustavy poměrových ukazatelů je z formálního hlediska sestavení nějakého jednoduchého modelu, který nám zobrazuje vzájemné vazby mezi dílčími ukazateli vyššího řádu. Techniky vytváření soustav ukazatelů můžeme rozdělit do dvou základních skupin:

- Jde o soustavy hierarchicky uspořádaných ukazatelů, u kterých existuje matematická provázanost. Patří sem pyramidové soustavy (Du Pond rozklad), podstatou je podrobnější rozklad ukazatele, který představuje vrchol pyramidy.
- Jde o účelově vybrané skupiny ukazatelů, cílem je kvalitně diagnostikovat finanční situaci podniku, nebo-li předpovědět další její vývoj. Řadíme zde bankrotní a bonitní modely.

2.6.1 Pyramidové soustavy ukazatelů

Cílem pyramidových soustav je na jedné straně popsání vzájemných závislostí ukazatelů a na straně druhé analyzování složitých vnitřních vazeb v rámci pyramidy. Tento rozklad byl poprvé použit v chemické společnosti „Du Pont de Nemeurs“ a dodnes je nejpoužívanějším pyramidovým rozkladem. Je zaměřen na rozklad rentability vlastního kapitálu.

2.6.2 Bankrotní modely

Informují nás o tom, zda podnik do určité doby zbankrotuje či ne. Řadíme zde např.:

- Altmanovo Z-skóre
- Tafflerův model
- model IN – Index důvěryhodnosti [2]

Altmanova formule bankrotu (Z-skóre)

Tento model vyjadřuje finanční situaci podniku a je určitým doplňujícím faktorem při finanční analýze. Vychází z diskriminační analýzy uskutečněné koncem 60. a 80. let u několika desítek zbankrotovaných a nezbankrotovaných firem. Nazvána podle profesora Altmana, který stanovil diskriminační funkci k výpočtu Z-skóre pro firmy s akciemi veřejně obchodovatelnými na burze a zvlášť pro ostatní firmy. [1]

S aplikací Altmanovy metody souvisí určité obtíže pro české firmy. Obtíž je v tom, že tento model je konstruován pro americké firmy, a to pro období konce 60. let. Možná se situace příliš pro americké firmy ve srovnání se současností nezměnila, ale hospodářská situace v České republice se zcela jednoznačně odlišuje od americké a je na pováženou, zda tento zjištěný výsledek analýzy ze souboru amerických firem je přenosný do kontextu české ekonomiky. Ukazuje nám to i skutečnost, jak index pro velmi ziskové české firmy vychází – spadají do nerozlišitelné zóny. [3]

Tafflerův model

Vznikl v roce 1977 jako reakce na Altmanovu analýzu. Britští ekonomové Taffler a Tisshaw analyzovali řadu ukazatelů na vzorku britských firem. Vybrali čtyři klíčové ukazatele, kterým pak přiřadili váhy a tím umožnili vypočítat Tafflerův index. Existuje původní a modifikovaná varianta. Udává nám pravděpodobnost bankrotu dané firmy. Podle zjištěného výsledku můžeme usoudit, zda je podnik bonitní nebo směřuje k bankrotu.

$$Z = 0,53 \times A + 0,13 \times B + 0,18 \times C + 0,16 \times D$$

A = Zisk / Krátkodobé závazky

B = Oběžná aktiva / Cizí kapitál

C = Krátkodobé závazky / Aktiva

D = Tržby / Aktiva

(2.17)

Interpretace zjištěných výsledků

- **Hodnoty nižší než 0,2** pásma bankrotu
- **Hodnoty od 0,2 do 0,3** pásma šedé zóny
- **Hodnoty nad 0,3** bonitní podnik [4]

Model „IN“

Jde o souhrnný index, který nám říká, zda podnik vytváří hodnotu či nikoliv. Tento model sestavili Inka a Ivan Neumaierovi.

$$IN95 = V1 \times A + V2 \times B + V3 \times C + V4 \times D + V5 \times E - V6 \times F$$

A = Aktiva / Cizí kapitál

B = EBIT / Nákladové úroky

C = EBIT / Celková aktiva

D = Celkové výnosy / Celková aktiva

E = Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky a úvěry

F = Závazky po lhůtě splatnosti / výnosy

V1 až V6 = jsou váhy jednotlivých ukazatelů

(2.18)

Interpretace zjištěných výsledků

➤ Hodnoty nižší než 0,684	podnik netvoří hodnotu
➤ Hodnoty od 0,684 do 1,089	podnik spíše netvoří hodnotu
➤ Hodnoty od 1,089 do 1,42	šedá zóna
➤ Hodnoty od 1,42 do 2,07	podnik spíše tvoří hodnotu
➤ Hodnoty nad 2,07	podnik tvoří hodnotu [1]

2.6.3 Bonitní modely

Bonitní modely zkoumají finanční zdraví firmy, tzn. zda-li je firma na tom dobře či špatně, a pro toto posouzení je nutné srovnání s firmami v rámci oboru. Řadíme zde např.:

- Kralickýv Quicktest
- Tamariho model

Kralickův Quicktest

Navrhl jej v roce 1990 P. Kralicek, poskytuje nám rychlou možnost, s poměrně dobrou vypovídající schopností ohodnotit analyzovanou firmu. Kralickův Quicktest je rychlé posouzení základních oblastí finanční analýzy. Posuzujeme finanční stabilitu a výnosovou situaci podniku pomocí 4 ukazatelů:

Koeficient samofinancování = Vlastní kapitál / Celková aktiva

Dobra splácení dluhu z CF = (Cizí kapitál – Krátkodobý finanční majetek) / Bilanční CF

Cash flow v % tržeb = Cash flow / Tržby

Rentabilita celkového kapitálu = (VH po zdanění + úroky(1-daňová sazba) / Celková aktiva
(2.19)

Tabulka 2.1: Stupnice hodnocení ukazatelů

Ukazatel	Výborný (1)	Velmi dobrý (2)	Dobrý (3)	Špatný (4)	Ohrožen insolvencí (5)
Koeficient samofinancování	>30%	>20%	>10%	>0%	Negativní
Doba splácení dluhu	<3 roky	<5 let	<12 let	>12 let	> 30 let
CF v % tržeb	>10%	>8%	>5%	>0%	Negativní
Rentabilita celkového	>15%	>12%	>8%	>0%	Negativní

Zdroj: vlastní zpracování

Bonitu pak stanovíme tak, že každý ukazatele ohodnotíme podle tabulky 2.1 a výslednou známku pak určíme jednoduchým aritmetickým průměrem známek získaných za jednotlivé ukazatele. [1]

Interpretace zjištěných výsledků

Hodnota známky horší než 3

bankrotní podnik

Hodnota známek mezi 2 a 3

šedá zóna

Hodnota známek mezi 1 a 2

bonitní podnik [4]

Tamariho model

V tomto modelu je bonita podniku hodnocena bodovým součtem výsledků ze soustavy rovnic. Jednotlivé rovnice hodnotí finanční samostatnost (T1), vázanost vlastního kapitálu a výsledku hospodaření (T2), běžnou likviditu (T3) a poslední tři rovnice se zabývají provozní činností. Tamariho model vychází z bankovní praxe hodnocení firem. Jedná se o model, který je převzat ze zahraničí.

T1 = Vlastní kapitál / Cizí kapitál

T2 = EAT / Celková aktiva

T3 = Oběžná aktiva / Krátkodobé dluhy

T4 = Výrobní spotřeba / Průměrný stav nedokončené výroby

T5 = Tržby / Průměrný stav pohledávek

T6 = Výrobní spotřeba / Pracovní kapitál

(2.20)

Všem získaným výsledkům jsou přiřazeny bodové hodnoty, maximum je 100 bodů. Čím vyšší je dosažené číslo, tím vyšší je bonita sledované firmy. [2]

Hodnocení zjištěných výsledků

Podnik, který nasbíral méně než 30 bodů

bankrotní podnik

Podnik, který nasbíral 31-59 bodů

podnik v šedé zóně

Podnik, který nasbíral více než 60 bodů

bonitní podnik [4]

2.7. Zdroje dat pro zpracování finanční analýzy

Kvalita informací, která ukazuje úspěšnost finanční analýzy, do určité míry závisí na použitých vstupních informacích. Měly by být nejen kvalitní, úplné, pravdivé, relevantní, ale zároveň také komplexní. Důvodem pro toto tvrzení je fakt, že je nutné podchytit pokud možno všechny informace, které by mohly jakýmkoliv způsobem zkreslit výsledky hodnocení finančního zdraví firmy. Finanční analytik má v současné době daleko větší možnosti jak čerpat informace, a je tedy schopen obsáhnout mnohem více problematických aspektů, než tomu bylo dříve. Nicméně i přesto zůstává podstata stejná. Základní data jsou nejčastěji čerpána z účetních výkazů. Důvodem je to, že jde o pravdivá data, která vycházejí ze skutečnosti.

Vycházíme-li z finanční analýzy, tak hlavním úkolem je ověření obchodní zdatnosti podniku a tím udržení majetkově-finanční stability. Pro úspěšné zpracování finanční analýzy, jsou důležité zejména základní účetní výkazy:

- Rozvaha
- Výkaz zisku a ztráty
- Výkaz cash-flow [2]

2.7.1 Rozvaha

Rozvaha je základním účetním výkazem, ostatní výkazy vznikly historicky odvozením z potřeby detailnějšího sledování vybraných ekonomických charakteristik. Rozvaha zachycuje stav majetku podniku (aktiv) a zdrojů jeho krytí (pasiv) k určitému časovému okamžiku. Struktura aktiv bývá označována jako majetková struktura podniku. Zdroje krytí tvoří strukturu podnikového kapitálu, ze kterého je majetek financován.

Základní bilanční rovnice rozvahy znamená, že

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA}$$

Struktura aktiv

Aktiva jsou členěna a uspořádána podle jejich doby vázanosti v reprodukčním cyklu podniku.

Pohledávky za upsaný vlastní kapitál představují upsaný, ale dosud nesplacený stav akcií nebo majetkových podílů.

Dlouhodobý majetek s dobou využitelnosti delší než 1 rok a v průběhu několika účetních období si zachovává svoji původní podobu.

Dlouhodobý majetek dělíme takto:

- **Dlouhodobý nehmotný majetek** – software, zřizovací výdaje, ocenitelná práva, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, jejichž pořizovací cena je vyšší než 60.000 Kč s dobou použitelnosti více jak 1 rok.
- **Dlouhodobý hmotný majetek** – tvoří jej v zásadě samostatné movité věci, jejichž ocenění je vyšší jak 40.000 Kč s dobou použitelnosti více jak 1 rok. Patří zde pozemky, stavby, budovy, pěstitelské celky trvalých porostů, umělecká díla, sbírky.
- **Dlouhodobý finanční majetek** - patří sem vklady v podnicích, podílové cenné papíry, půjčky podnikům ve skupině a jiný finanční dlouhodobý majetek, který podnik pořizuje nebo vlastní za účelem obchodování s nimi.

Oběžný majetek doba vázanosti ve výrobním procesu je kratší než 1 rok. Oběžný majetek je rychle převoditelný na peníze, které slouží ke krytí závazků. Je nutné je udržovat v určité výši.

Oběžný majetek dělíme na:

- **Zásoby** – materiálu a surovin představují vstupy do činnosti podniku, v níž se zčásti nebo zcela plně spotřebují. Obsahují zásoby nedokončené výroby a polotovarů, zásoby hotových výrobků, které dosud nebyly prodány nebo které si ještě zákazník nepřevzal.
- **Pohledávky** – představují práva podniků vůči jiným subjektům na příjem peněžních prostředků. Z hlediska času se člení na krátkodobé a dlouhodobé nebo podle účelu. Převážná část jsou pohledávky z obchodních styků.

- **Krátkodobý finanční majetek** – charakterizován vysokou likvidností a bezprostřední obchodovatelností. Doba splatnosti nebo předpokládaná držba je kratší než 1 rok. Patří sem krátkodobé investice přebytečných peněžních prostředků s cílem dosáhnout vyšších výnosů.
- **Ostatní aktiva** – obsahují položky časového rozlišení. Pro tuto část majetku je charakteristické, že období jejich vzniku nesouhlasí s obdobím, do něhož časově náleží. Patří sem příjmy příštích období a náklady příštích období. [5]

Struktura pasiv

Základním hlediskem pro členění zdrojů je hledisko vlastnictví, podle kterého se člení veškeré zdroje financování podnikových aktiv na vlastní a cizí zdroje. [5]

Vlastní kapitál obsahuje položky:

- **Základní kapitál** – jeho výše se zapisuje do obchodního rejstříku, vytváří se dle obchodního zákoníku a představuje peněžní a nepeněžní vklady společníků do dané společnosti. [2]
- **Kapitálové fondy** – jsou to fondy, které jsou tvořeny z externích zdrojů, nikoliv ze zisku. Patří sem zejména, dary, emisní ážio, vklady společníků, dotace na pořízení majetku. Tyto fondy nezvyšují základní kapitál společnosti.
- **Fondy tvořené ze zisku** – tvořené výhradně ze zisku účetní jednotky, a to na základě ustanovení zákonného předpisu nebo stanov společnosti. Rozdělujeme je na fondy tvořené povinně nebo dobrovolně. Mezi fondy tvořené povinně patří zákonný rezervní fond, mezi dobrovolně tvořené - statutární a ostatní fondy.
- **Výsledek hospodaření minulých let** - je součástí vlastního kapitálu, jedná se o nerozdělený zisk nebo neuhrazenou ztrátu.
- **Výsledek hospodaření běžného účetního období (po zdanění)** – jeho výše musí být shodná s výší výsledku hospodaření běžného účetního období, který je uveden ve výkazu zisku a ztráty. Výsledek hospodaření, který firma vytvořila v běžném účetním

období, se převádí do následujícího účetního období a v něm se na základě rozhodnutí orgánů společnosti provádí rozdělování zisku nebo slouží k úhradě ztráty.

Cizí zdroje obsahuje položky:

- **Rezervy** – tvoří se na vrub nákladů a představují zadržené peněžní částky, které podnik v budoucnu musí vynaložit, například na opravy majetku, krytí výdajů z dlouhodobě existujících rizik. Člení se na rezervy zákonné a ostatní.
- **Dlouhodobé závazky** – doba splatnosti je delší než 1 rok. Určeny k financování těch složek aktiv, které mají delší životnost (rozšíření podniku, pořízení stroje apod.)
- **Krátkodobé závazky** – doba splatnosti je kratší než 1 rok. Účelem je financovat běžný provoz podniku. Jde zejména o závazky vůči zaměstnancům, dodavatelům, institucím.
- **Bankovní úvěry a výpomoci** – představují externí úročené zdroje a člení se z hlediska času na krátkodobé a dlouhodobé.

Ostatní pasiva – zahrnují **výdaje příštích období** (např. nájemné placené pozadu) a **výnosy příštích období** (např. předplatné časopisu). [5]

Možná úskalí při analýze rozvahy

Nejzásadnějším problémem analýzy rozvahy je fakt, že popisuje stav na základě historických cen, a z toho plynou i další úskalí z hlediska vypovídací schopnosti dat:

- Zobrazuje stav hodnot v ní obsažených k danému okamžiku, nemůže dát informace o dynamice společnosti.
- Nepracuje s časovou hodnotou peněz, nepostihuje přesně současnou hodnotu aktiv a pasiv, neboť nezpracovává vliv vnějších faktorů, které mohou velmi výrazně ovlivnit některé položky rozvahy.

➤ K určení realistické hodnoty některých položek musí být použito odhadu. Například:

- Skutečná kvalita stálých aktiv – stav mezi účetní hodnotou a skutečnou hodnotou.
- Zásoby – zde jsou důležité změny úrovně zásob mezi jednotlivými obdobími a příčiny těchto změn. Jde hlavně o relace mezi cenami, kterými jsou zásoby oceněny a cenami skutečnými.
- Cenné papíry – lze doporučit analýzu jednotlivých složek portfolia, opatrnost ve vztahu k málo likvidním cenným papírům.
- Podhodnocené závazky.
- Nadhodnocené pohledávky. [2]

2.7.2 Výkaz zisku a ztráty (VZZ)

Výkaz zisku a ztráty slouží ke zjišťování výše a způsobu tvorby složek výsledku hospodaření. Výkaz zisku a ztráty zahrnuje náklady a výnosy za běžné období. Podstatu výkazu zisku a ztráty lze jednoduše vyjádřit vztahem:

$$\text{VÝNOSY} - \text{NÁKLADY} = \text{VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ} \quad (2.21)$$

Náklady lze definovat jako peněžní vyjádření spotřeby výrobních činitelů. Se vznikem nákladů vzniká úbytek majetku vykazovaný v rozvaze. V praxi se náklady projeví jako spotřeba, opotřebení majetku a přírůstek závazků.

Výnosy lze definovat jako peněžní vyjádření výsledků plynoucích z provozování podniku a představují peněžní částky, na které má podnik nárok z prodeje zboží a služeb. Výnosy zahrnují hodnotové navrácení spotřebovaného majetku a jeho přírůstek.

V současné době je u nás úprava výkazu zisku a ztráty založena na zjednodušeném druhovém členění nákladů. Náklady a výnosy jsou uspořádány do určitých oblastí tvořících podnikatelské aktivity. Jede o aktivity provozní, finanční a mimořádné.

VZZ jednoduchá struktura

+	OBCHODNÍ MARŽE
+	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb
-	Provozní náklady
=	Provozní výsledek hospodaření
+	Výnosy z finanční činnosti
-	Náklady z finanční činnosti
=	Finanční výsledek hospodaření
-	Daň z příjmu za běžnou činnost
=	Výsledek hospodaření za běžnou činnost ($VH_p + VH_f - D_b$)
+	Mimořádné výnosy
-	Mimořádné náklady
-	Daň z mimořádné činnosti
=	Mimořádný výsledek hospodaření
=	Výsledek hospodaření za účetní období ($VH_b + VH_M$) [5]

(2.22)

Možná úskalí při analýze výkazu zisku a ztráty

- Výnosy dosažené v určitém období a náklady s nimi spojené nemusejí být vynaloženy ve stejném období. Proto užíváme účty časového rozlišení nákladů a výnosů.
- Nákladové a výnosové položky se neopírají o skutečné peněžní toky, to znamená, že čistý zisk neobsahuje skutečnou dosaženou hotovost získanou hospodařením v daném období.
- Výkaz obsahuje tokové veličiny, a proto změny v čase nemusejí být rovnoměrné. [2]

2.7.3 Cash flow (CF)

Cash flow je skutečný pohyb (tok) peněžních prostředků podniku. Je východiskem pro řízení likvidity podniku, neboť:

- Existuje rozdíl mezi pohybem hmotných prostředků a jejich peněžním vyjádřením (např. nákup zásob na obchodní úvěr).
- Vzniká časový nesoulad mezi operacemi vyvolávajícími náklady a jejich finančním zachycením (vznik mzdových nákladů a výplata mezd).
- Vzniká rozdíl mezi náklady, výdaji a výnosy a příjmy.

Analýza CF je založena na příjmech a výdajích a vyjadřuje reálné pohyby peněz a jejich zásoby v podniku. [1]

Jde o přehled příjmů a výdajů podniku za určité období, přičemž optimální je, aby příjmy převyšovaly výdaje. Je doplňkem rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Výkaz cash flow popisuje vývoj finanční situace podniku a identifikuje příčiny změn této situace. [4]

Výkaz cash flow je možné rozdělit na:

Provozní činnost je nejdůležitější část výkazu CF. Zjišťuje nám, do jaké míry výsledek hospodaření za běžnou činnost odpovídá skutečně vydělaným penězům a jak je produkce peněz ovlivňována změnami pracovního kapitálu a jeho složkami. Jde nám především o výsledky provozní činnosti, ale také o změny závazků u dodavatelů o změny pohledávek u odběratelů, změny zásob.

Investiční činnost nás informuje nejen o výdajích týkajících se pořízení investičního majetku a strukturu jejich výdajů, ale také velikost příjmů z prodeje investičního majetku, který je vykazován v tomto výkazu.

Finanční činnost nám hodnotí vnější financování, zejména tedy pohyb dlouhodobého kapitálu – splácení a přijímání úvěrů, peněžní toky související s pohybem vlastního jmění (např. výplata dividend). [2]

Schéma CF ve zjednodušené podobě můžeme vyjádřit následovně:

Počáteční stav peněžních prostředků

- + CF z provozní činnosti
- + CF z investiční činnosti
- + CF z finanční činnosti

Konečný stav peněžních prostředků [5]

(2.23)

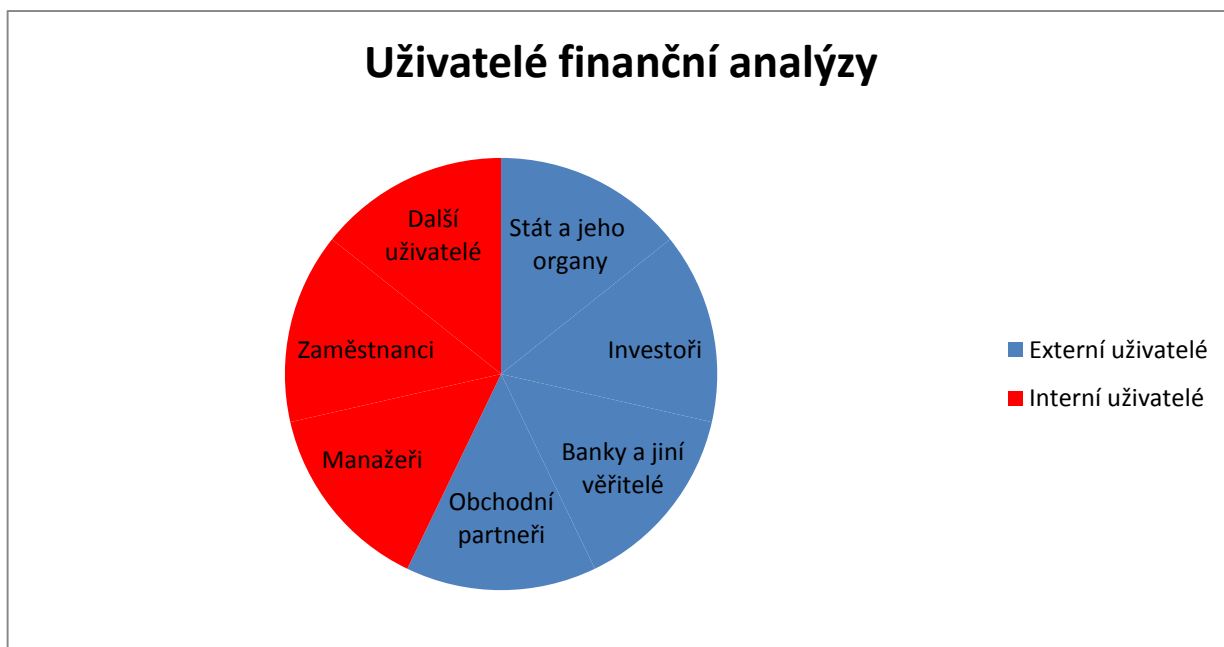
Shrnutí

Základními účetními výkazy podávajícími informaci o hospodářské činnosti podniku, stavu majetku a zdrojů financování jsou rozvaha, výkaz zisku a ztráty a přehled o peněžních tocích. Rozvaha nám zachycuje stav majetku a zdroje financování k určitému datu, jde o statický výkaz. Aktiva jsou členěna na stálá a oběžná aktiva, pasiva na vlastní kapitál a cizí zdroje. Výkaz zisku a ztráty vypovídá o výsledném efektu z hospodaření podniku, zachycuje nám tvorbu účetního výsledku hospodaření z různých aktivit. Jde o provozní, finanční a výsledek hospodaření z mimořádné činnosti. Cash flow nám udává přehled o peněžních tocích, pohybu peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů za sledované období. [5]

2.8. Uživatelé finanční analýzy

Informace o finančním zdraví podniku nevyužívají pouze manažeři a vrcholové vedení. Uživatele finanční analýzy můžeme rozdělit na externí a interní.

Obrázek 2.1: Uživatelé finanční analýzy

Zdroj: vlastní zpracování

2.8.1 Externí uživatelé

Stát a jeho orgány

Stát se zaměřuje především na kontrolu vybíraných daní a dále využívá informace o podnicích pro statistické průzkumy, rozdělování finančních výpomocí (subvence, dotace, atd.), kontrolu podniků se státní účastí a sleduje finanční zdraví podniků, kterým byly v rámci veřejné soutěže svěřeny státní zakázky.

Investoři

Investoři jsou jinými slovy poskytovatelé kapitálu a využívají zprávy o finanční výkonnosti podniku především proto, aby získali dostatečné množství informací pro rozhodování o potencionálních investicích. Sledují především míru rizika a výnosů spojených s vloženým kapitálem. Dále také získávají informace, jak podnik nakládá s prostředky, které do podniku vložili. Tento aspekt je důležitý hlavně u akciových společností, kde vlastníci kontrolují manažery, jak hospodaří.

Banky a jiní věřitelé

Věřitelé využívají informace z finanční analýzy proto, aby získali představu o finančním zdraví budoucího či existujícího dlužníka. V počáteční fázi se věřitel rozhoduje, zda úvěr poskytne, v jaké výši a za jakých podmínek. Součástí úvěrových smluv bývá pravidelné předávání zpráv o finanční situaci podniku (dlužníka).

Obchodní partneři

Obchodní partneři se zaměřují zejména na schopnost podniku dostát svých závazků z obchodních vztahů. Proto sledují především solventnost, likviditu, zadluženost podniku. Tyto ukazatele jsou projevem krátkodobého zájmu zákazníků a dodavatelů. Neméně důležité je však i dlouhodobé hledisko, které nám představuje dlouhodobou stabilitu v obchodních vztazích.

2.8.2 Interní uživatelé

Manažeri

Manažeri využívají finanční analýzu pro potřeby operativního a strategického finančního řízení podniku. Ve většině podniků jsou jejími zpracovateli, protože mají přístup k informacím, které nejsou veřejně dostupné externím uživatelům (banky, stát, investoři, atd.). Výstupy z finanční analýzy využívají manažeri ke každodenní práci a snaží se tak naplánovat základní cíle podniku a dosahování těchto cílů.

Zaměstnanci

Zaměstnanci mají přirozený zájem na prosperitě a stabilitě podniku. Jedná se zejména o prosperitu o stabilitu v oblasti mzdové a sociální a jistotu zaměstnání.

Další uživatelé

Kromě výše uvedených mohou informace o finanční situaci podniku pomoci i dalším uživatelům. Jsou to např. analytici, daňoví poradci, burzovní makléři, odborové svazy, univerzity, novináři a také široká veřejnost. [4]

3 Finanční analýza spotřebního družstva

3.1 Charakteristika podniku jednota spotřební družstvo ve Vsetíně

Jednota (často také COOP) je označení pro spotřební družstva ve svazu SČMSD (Svaz českých a moravských spotřebních družstev) v České republice. Zásobují hlavně venkovské obyvatelstvo potravinami, průmyslovým či stavebním zbožím. Roku 1896 byl založen 1. spolek potravin, který skýtal 500 členů, tento spolek působil až do konce 2. světové války, poté vznikaly Selpa s působností v Severomoravském kraji. Poté vzniklo 1. spotřební družstvo s působností v okrese Vsetín, Jednota Vsetín. V současné době v oblasti nákupu zboží zastřešuje Jednotu společnost COOP Morava a COOP Praha. COOP je zároveň označení pro spotřební družstva v celé Evropě. Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně je obchodní organizací, která zajišťuje prodej zboží přibližně v 90 prodejnách okresu Vsetín a Zlína. Společně s dalšími obchodními partnery nabízí zákazníkům taky prodej zboží prostřednictvím prodejny řetězce COOP Diskont. Jednota má svůj velkoobchodní sklad na Hovězí.

Obrázek 3.1: Logo družstva

Zdroj: Interní dokumentace družstva

3.1.1 Základní údaje

Obchodní firma:	JEDNOTA, spotřební družstvo ve Vsetíně
Sídlo:	Smetanova 1110, 755 31 VSETÍN
Identifikační číslo:	00032441
Daňové identifikační číslo:	CZ00032441

Právní forma:	spotřební družstvo
Datum vzniku:	11. prosince 1956, vedená u Krajského soudu v Ostravě, oddíl DrXXIII, vložka 214
Základní kapitál:	1.000.000 Kč
Základní členský vklad:	u členů nezaměstnanců – vklad: 200 Kč u stávajících členů mužů starších 60-ti let a žen 55-ti let – vklad: 100 Kč u členů zaměstnanců – vklad: 1.000 Kč u právnických osob – vklad: 10.000 Kč
Telefon:	571 419 230 - 34
Fax:	571 411 990

Družstvo je zapsáno v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl DrXXIII , vložka 214. [1]

3.1.2 Předmět podnikání dle výpisu z obchodního rejstříku

- nákup zboží potravinářského a průmyslového charakteru a stavebních materiálů, za účelem dalšího prodje
- řeznictví a uzenářství
- hostinská činnost
- cukrářství
- vodoinstalatérství, topenářství
- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona
- silniční motorová doprava – nákladní vnitrostátní provozovaná vozidly, - nákladní vnitrostátní provozovaná vozidly o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny, - nákladní mezinárodní provozovaná vozidly o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny [12]

3.1.3 Řízení družstva

Družstvo je řízeno stanovami. Pokud se někdo chce stát členem, musí složit členský příspěvek. Člen družstva má své práva a povinnosti. Povinnost člena je zaplatit členský

příspěvek. A jeho právem je možnost stát se osobou, která má právo toto družstvo řídit nebo kontrolovat a také má právo na podíl na hospodářském výsledku v podobě restituce a na podílu vypořádacím. Vypořádací podíl podle schválených stanov je ve výši vlastního členského vkladu. V roce 2011 mělo družstvo cca 10.000 členů, kteří jsou organizováni v rámci členských základů. Za každou členskou základnu jsou voleni zástupci (delegáti), kteří pak zastupují členskou základnu na vrcholné schůzi družstva. Ta se nazývá „Konference delegátů“. Volební období je na 5 let. Konference delegátů se schází každý rok, 1x za 5 let volí své vrcholné orgány, čímž je představenstvo a kontrolní komise.

3.1.4 Představenstvo a kontrolní komise, organizační struktura

Představenstvo je devíti členné a volí ze svých řad předsedu představenstva. Ten se zároveň stává generálním ředitelem Jednoty, spotřebního družstva ve Vsetíně a dále volí dva místopředsedy představenstva. Představenstvo družstvo řídí. Kontrolní komise má sedm členů a volí mezi sebou předsedu kontrolní komise. Kontrolní komise kontroluje činnost práce představenstva. Organizační struktura přiložena v příloze č. 4.

3.2 Analýza absolutních ukazatelů

Analýza absolutních ukazatelů se zabývá horizontální a vertikální analýzou rozvahy, výkazu zisků a ztrát. Horizontální analýza nám dává odpovědi na otázky, o kolik procent se oproti minulému roku změnil jednotlivé položky nebo o kolik se změnil tyto položky v absolutních hodnotách. Vertikální analýza vyjadřuje vztah jednotlivých položek účetních výkazů k součtové položce.

3.2.1 Horizontální analýza rozvahy firmy Jednota

Horizontální analýza rozvahy firmy Jednoty nás informuje o vývoji jednotlivých položek v účetním výkazu v letech 2008, 2009, 2010, 2011. Tato analýza rozvahy sleduje vývoj aktiv a pasiv v čase, v tomto případě ve vztahu k minulému účetnímu období. Zjištěné výsledky horizontální analýzy rozvahy jsou uvedeny v příloze č. 5. Ze zjištěných údajů je

zřejmé, že největší pokles aktiv nastal v roce 2009. Tato změna byla 1,4 % a nejvíc se na této změně projevil pokles finančního majetku a to o 26,7 %, naopak došlo k výraznému nárůstu nehmotného majetku ve srovnání s rokem 2008 o 106,7 %. Důvodem byl nákup a uvedení do provozu nového programového vybavení prodejen pokladními systémy. K největšímu přírůstku aktiv došlo v roce 2011, tento přírůstek činil 2 %. Nejvíce se na něm podílela oběžná aktiva, která se zvýšila o 6,3 %, jmenovitě přírůstek krátkodobých pohledávek ve výši 30,8 %. V porovnání roku 2010 - 2009 je patrné, že v roce 2010 došlo k poklesu dlouhodobého majetku o 2,6 %. V roce 2011 došlo k výraznému poklesu dlouhodobého nehmotného majetku v porovnání s rokem 2010 a to o 77,2 %. V tomto roce došlo také k poklesu dlouhodobých pohledávek o 67,7 %. Příčinou poklesu bylo zaplacení části dlouhodobých pohledávek firmou VASO, s.r.o., kde je Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně 100 % vlastníkem (viz. Graf. č. 3), naopak došlo k nárůstu krátkodobých pohledávek o 30,8 % ve srovnání s rokem 2010. Příčinou je nárůst pohledávek po lhůtě splatnosti u odběratelských faktur, především z prodeje zboží, z prodeje stavebnin. Strana pasiv má obdobnou tendenci jako strana aktiv. Za výraznější povšimnutí stojí porovnání let 2009 a 2008, kdy v roce 2009 došlo k výraznému poklesu výsledku hospodaření a to o 1222,28 % (viz Graf. č. 2), v absolutní hodnotě šlo o pokles ve výši 4 828 tis. Kč, tedy ztráty hospodaření. V roce 2011 došlo naopak k výraznějšímu růstu výsledku hospodaření o 143 % s porovnáním s rokem 2010, tedy o 1.713 tis. Kč. Vyrůstající tendenci mají ve všech letech kapitálové fondy. V roce 2011 došlo k většímu nárůstu krátkodobých závazků ve výši 2,26 %, tj. 1 629 tis. Kč a k poklesu rezerv téměř o 90%. Příčina jsou splatné závazky vůči věřitelům, které jsou opodstatněné nárůstem oběžných aktiv, především zásob zboží. I přes nárůst krátkodobých závazků jsou všechny tyto závazky ve lhůtě splatnosti. K poklesu u dlouhodobých rezerv v roce 2011 se jednalo o vytvořené rezervy na obchodní riziko z minulých let. Dlouhodobé rezervy na obchodní riziko se používaly především na likvidaci zásob zrušených prodejen, dále na přeměnu struktury prodávaného zboží, z důvodu přechodu na pokladní systémy, kdy z operativní evidence jsou vytlačovány neobrátkové zásoby zboží. Těchto vytvořených rezerv z dlouhodobého hlediska již není zapotřebí. Pomalu obrátkové zásoby zboží se řeší okamžitým doprodejem. Proto došlo k vyčerpání dlouhodobých rezerv a nové se tvoří jen na potřeby běžného účetního období.

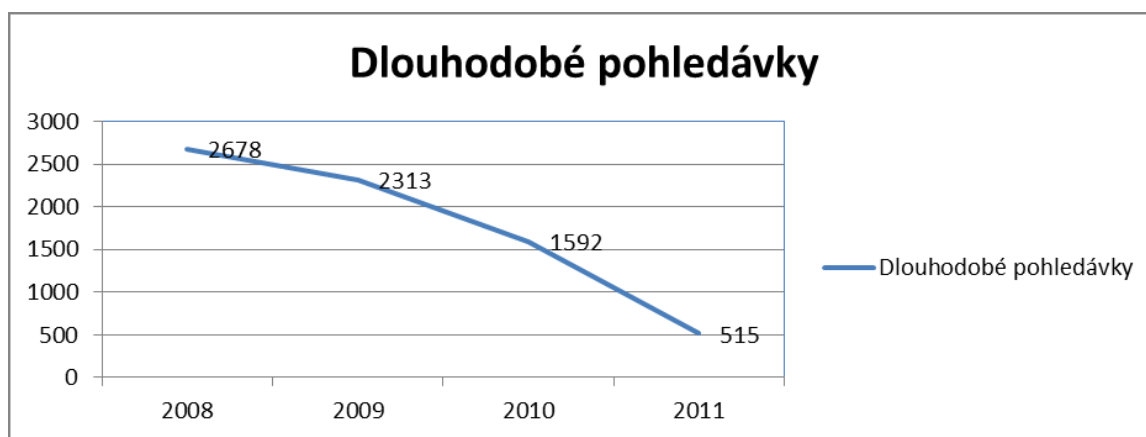
Graf 3.1: Vývoj hospodářského výsledku běžného období

Zdroj: vlastní zpracování

Podnik v roce 2008 dosáhl hospodářského výsledku běžného období ve výši 395 tis. Kč. V dalších letech se výrazně propadl až na úroveň – 4 433 tis. Kč, od této hodnoty začal stoupat. V roce 2011 dosáhl maxima ve výši 1 172 tis. Kč. Příčinou byla přetrvávající hospodářské krize, investice do pokladních systémů, nárůst konkurenčního boje, kdy zahraniční obchodní řetězce začaly vstupovat na trh do malých měst, např. Zubří.

Graf 3.2: Vývoj dlouhodobých pohledávek

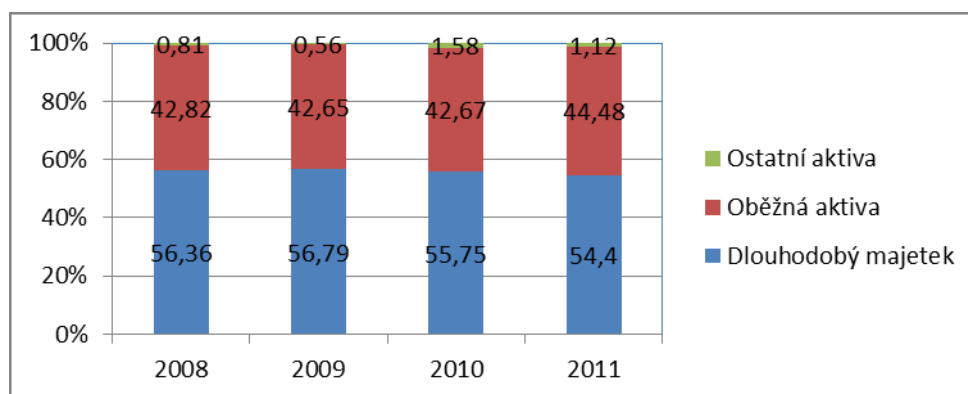
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je zřejmé, že družstvo mělo v roce 2008 dlouhodobé pohledávky ve výši 2 678 tis. Kč v dalších letech se dlouhodobé pohledávky výrazně snížily, kdy v roce 2011 jsou na úrovni 515 tis. Kč. Z grafu vyplývá, že platební schopnost obchodních partnerů během uvedených let se zlepšila, byť výše dlouhodobých pohledávek neměla výraznější vliv na platební schopnost družstva. Z hlediska dlouhodobých pohledávek se jedná pouze o jediného partnera VASO, s.r.o., řízeného Jednotou ve Vsetíně.

3.2.2 Vertikální analýzy rozvahy firmy Jednota

Tato část se zaměřuje na vertikální analýzu rozvahy v letech 2008, 2009, 2010, 2011. Ve vertikální analýze rozvahy zjišťujeme strukturu jednotlivých položek výkazu, tj. procentuální podíl na bilanční sumě. Bilanční sumou označujeme jak aktiva, tak i pasiva. Výsledky zjištěné vertikální analýzou rozvahy jsou uvedeny v příloze č. 6.

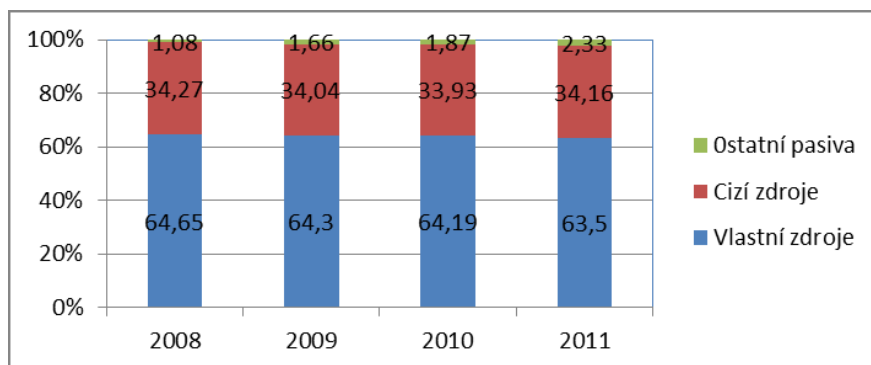
Graf 3.3 : Vývoj aktiv v %

Zdroj: vlastní zpracování

Již na první pohled je patrné, že největší podíl na bilanční sumě aktiv má dlouhodobý majetek, který se nijak výrazně nezměnil za uvedené roky. Dlouhodobý hmotný majetek, tvoří největší část. Zde je nutné podotknout, že družstvo má ve své interní směrnici zařazený do hmotného i nehmotného dlouhodobého majetku takový majetek, který časově odepisuje do nákladů, doba použitelnosti je delší než jeden rok a jeho cena pořízení je stanovena interní hranicí vyšší než 20.000,- Kč. Další významnou položkou, která se nejvíce podílí na bilanční sumě aktiv je položka oběžných aktiv. V hodnotovém vyjádření její největší složku tvoří zásoby, a to především zásoby zboží. Dále následují krátkodobé pohledávky a finanční majetek. V roce 2011 došlo k růstu oběžných aktiv na úkor dlouhodobého majetku. S porovnáním s rokem 2010 došlo ke zvýšení oběžných aktiv cca o 2 %. Poslední složkou aktiv pak tvoří časové rozlišení aktiv. Jde o náklady příštích období a dohadné účty aktivní. U dohadných účtů aktivních se jedná o dohadné výnosy v běžném roce, které budou družstvu uhrazeny v následujícím období, např. plnění pojistných událostí, očekávané bonusy a slevy na zboží prodané v běžném roce.

Graf 3.4: Vývoj pasiv v %

Zdroj: vlastní zpracování

Největší podíl s výraznou převahou tvoří vlastní zdroje, které se podílí cca 64 % na bilanční sumě pasiv. Položka, která má zde největší procentuální podíl jsou fondy tvořené ze zisku s hodnotou cca 59-61,5 %, na druhém místě jsou zastoupeny kapitálové fondy. Podíl vlastního kapitálu má nízkou hodnotu. Vlastní kapitál je tvořen složenými členskými podíly členské základny. Cizí zdroje jsou zastoupeny na celkové bilanční sumě pasiv cca 34 %, kde největší položku tvoří krátkodobé závazky a bankovní úvěry. Jednota využívá kontokorentního úvěru ve výši 20 mil. Kč, jako krátkodobý úvěr se splatností do jednoho roku. Dále pak revolvingový úvěr ve výši 5 mil Kč. Poslední složkou pasiv tvoří pak přechodné účty. Jedná se především o dohady nákladů spotřeby energií, kdy dodavatelé neprovedli ke konci roku končené vyúčtování.

3.2.3 Horizontální analýza výkazu zisků a ztrát

Z analýzy vyplývá, že v roce 2011 vzrostly tržby za prodej zboží o 2,6 % oproti roku 2010 tj. o 21 265 tis. Kč. Růst tržeb byl způsoben nárůstem nových obchodních kapacit mimo okres Vsetín. To se projevilo také na obchodní marži, která vzrostla o 12,7 % oproti roku 2010. Na růst obchodní marže mělo i vliv zavedení nových pokladních systémů, tedy zavedení přesné evidence struktury prodávaného zboží. Přidaná hodnota také vzrostla o 20,9 % tj. na 17 967 tis. Kč oproti roku 2010. Provozní výsledek hospodaření oproti roku 2010 stoupl o 1633,5 %, tj. 4 247 tis. Kč. Podniku v roce 2011 vznikly také mimořádné výnosy a náklady, které se projeví tím, že došlo k nárůstu o 4000 % a o 5112,5 %. V roce 2011 vznikly mimořádné náklady odpisem investic do ztrát družstva. Jednalo se o projekt pokladního systému, který vytvářela pro družstvo na objednávku externí firma. Nakonec nedošlo k její realizaci a nakoupil se ověřený systém zavedený do praxe v minulých letech v jiných spotřebních družstvech. Suma byla okolo 417 tis. Kč. To má vliv také na mimořádný výsledek hospodaření, který narostl na 5271,4 % oproti roku 2010. Konečný výsledek hospodaření po zdanění vzrostl o 143,1 % oproti roku 2010. V ostatních letech došlo k výraznějším poklesům na tržbách za prodané zboží a to v roce 2010 o 5,2 %, tj. 44 605 tis. Kč s porovnáním s rokem 2009. V roce 2009 to byl ještě výraznější pokles a to 7,2 %, tj. 66 748 tis. Kč s porovnáním s rokem 2008. Výše uvedené údaje zjištěné horizontální analýzou výkazu zisků a ztrát jsou uvedeny v příloze č. 7.

3.2.4 Vertikální analýza výkazu zisku a ztrát

Jako vztažná veličina byly použity tržby za prodej zboží (100 %). Výsledek nám umožňuje vidět, jak se jednotlivé složky výkazu zisku a ztrát podílí na vztahu k tržbám podniku za prodané zboží. Zjištěné výpočty jsou uvedeny v příloze č. 8.

Z analýzy je zřejmé, že největší nákladovou položkou, která má podíl na tržbách jsou náklady vynaložené na prodané zboží, které se pohybují v rozmezí od 83,4 % do 80 %. Obchodní marže nám představuje rozdíl mezi tržbami a vynaloženými náklady. V roce 2011 byla obchodní marže ve výši 19,15 %, tj. v absolutní hodnotě 159 398 tis. Kč. Přidaná hodnota v tomto roce představovala v % vyjádření hodnotu na 15,92, což bylo ovlivněno poklesem výkonové spotřeby ve výši 7,43 % a růstem výkonů na 4,2 %. V roce 2009 se podnik dostal do ztráty ve výši 4 433 tis. Kč. Jednotlivé sledované položky poměrového ukazatele se v tomto roce nacházely v záporných hodnotách.

3.3 Pravidla financování

Tato kapitola se zaměřuje na „Zlatá bilanční pravidla“.

Tabulka 3.1: Zlaté bilanční pravidlo financování

	2008	2009	2010	2011
Dlouhodobý majetek	181 817	180 691	175 944	175 123
Dlouhodobé zdroje	221 891	216 164	214 703	217 177
Dlouhodobé zdroje/ Dlouhodobý majetek	1,22	1,2	1,22	1,24
Převaha zdrojů	40 074	35 473	38 759	42 054
Převaha zdrojů	22 %	19,6 %	22 %	24 %

Zdroj: vlastní zpracování

Zlaté bilanční pravidlo je dodrženo, poněvadž dlouhodobé zdroje pokrývají dlouhodobý majetek, tím je vytvořen předpoklad, že volné vlastní zdrojů mohou být použity na nové investice, nebo k nákupu rychloobrátkových oběžných aktiv. Převaha zdrojů se pohybuje od 19,6 % - 24 %.

Tabulka 3.2: Zlaté pravidlo vyrovnání rizika

	2008	2009	2010	2011
Vlastní kapitál	208 549	204 571	202 578	204 411
Cizí kapitál	110 546	108 299	107 085	109 968
Vlastní kapitál / Cizí kapitál	1,89	1,89	1,89	1,86

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost zde jednoznačně dodržuje zlaté pravidlo vyrovnání rizika. Vlastní kapitál převyšuje téměř 2x cizí zdroje.

Tabulka 3.3: Zlaté pari pravidlo

	2008	2009	2010	2011
Dlouhodobý majetek	181 817	180 691	175 944	175 123
Vlastní kapitál	208 549	204 571	202 578	204 411
Vlastní kapitál / Dlouhodobý majetek	1,15	1,13	1,15	1,17

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost dodržuje i zlaté pari pravidlo. Dlouhodobý majetek je kryt vlastním kapitálem. Od roku 2009 má vzrůstající tendenci.

Tabulka 3.4: Zlaté poměrové pravidlo

	2008/2009	2009/2010	2010/2011
Tempo růstu investic	1	1,03	1
Tempo růstu tržeb	1,08	1,06	0,98
Rozdíl (tržby – investice)	0,08	0,03	-0,02

Zdroj: vlastní zpracování

V prvních dvou zkoumaných obdobích 2008/2009 a 2009/2010 tempo růstu tržeb převyšuje tempo růstu investic, čímž je splněno zlaté poměrové pravidlo. Pouze v období 2010/2011 tempo růstu investic převýšilo tempo růstu tržeb.

Výsledek bilančních pravidel je pro společnost uspokojivý, kromě období 2010/2011, kdy společnost nesplňovala zlaté poměrové pravidlo. Na druhé straně růst investic vyvolal pokles provozních nákladů především v oblasti energii. To se v roce 2011 projevilo na

poklesu výkonové spotřeby, Společnost splnila během celého zkoumaného období všechna zmíněná pravidla. Podle těch pravidel můžeme usoudit, že Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně je finančně stabilní.

Čistý pracovní kapitál

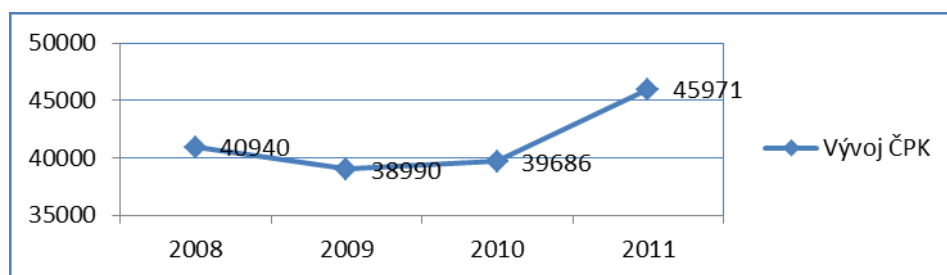
Při výpočtu ČPK zjišťujeme, zda by podniku zbyly nějaké finanční prostředky na provoz v případě, že by musel najednou zaplatit veškeré své krátkodobé dluhy. Vypočítáme jej jako zásoby + pohledávky + finanční majetek – krátkodobé dluhy.

Tabulka 3.5: Čistý pracovní kapitál v tis. Kč

Čistý pracovní kapitál	2008	2009	2010	2011
Zásoby	92 331	93 906	95 767	97 999
Pohledávky	26 161	27 380	23 325	28 940
Finanční majetek	19 652	14 410	15 554	16 234
Krátkodobé závazky	79 807	75 347	72 009	73 638
Krátkodobé úvěry	17 397	21 359	22 951	23 564
ČPK	40 940	38 990	39 686	45 971

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3.4: Vývoj ČPK

Zdroj: vlastní zpracování

Podle zjištěných výsledků můžeme usoudit, že podnik je finančně stabilní a má dostatečně vysoký finanční polštář. Všechny hodnoty jsou kladné, což znamená, že podnik by neměl s případnou potřebou úhrad krátkodobých dluhů problémy. Velikost čistého pracovního kapitálu za sledované období je přibližně na stejné úrovni, výjimka je rok 2011, kdy ČPK vzrostl na 45 971 tis. Kč.

Tabulka 3.6: Ukazatele s ČPK

Poměrové ukazatele	2008	2009	2010	2011
ČPK/oběžná aktiva	29,64%	28,73%	29,47%	32,11%
ČPK/roční tržby	4,30%	4,39%	4,69%	2,71%
ČPK/aktiva	12,69%	12,25%	12,58%	14,28%
Čistý zisk/ČPK	0,96%	-11,37%	-6,85%	2,55%
ČPK/denní tržby	15,47327211	15,78823	16,89191	19,05766

Zdroj: vlastní zpracování

Poměrové ukazatele porovnávají ČPK s oběžnými aktivy, s ročními tržbami, celkovými aktivy, s čistým ziskem a denními tržbami. Optimální hodnota ČPK/OA je asi 33%, podnik je mírně pod touto hodnotou. ČPK/Roční tržby by se měly pohybovat od 12 % do 15 %, k těmto hodnotám se podnik zdaleka nepřiblížil. ČPK/Denní tržby nám udávají skutečnosti, kolik denních tržeb musí podnik alokovat, aby zajistil ČPK.

3.4 Analýza poměrových ukazatelů

Tato část se zaměřuje na analýzu poměrových ukazatelů. Aby podnik mohl dlouhodobě existovat, musí být nejen rentabilní, ale také přiměřeně zadlužený a likvidní.

3.4.1 Ukazatele rentability

Rentabilita podniku je jedna ze základních veličin, která vypovídá o úspěšnosti daného podniku. Vzniká působením mnoha faktorů. Hodnoty vybraných ukazatelů, kterých dosahuje spotřební družstvo Jednota, jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 3.7: Ukazatele rentability

Ukazatele rentability	2008	2009	2010	2011
ROE (čistý zisk/vlastní kapitál)	0,19%	-2,17%	-1,34%	0,57%
ROA (zisk/celková aktiva)	0,66%	-1,01%	-0,37%	0,85%
ROS (zisk/tržby)	0,04%	-0,50%	-0,32%	0,14%

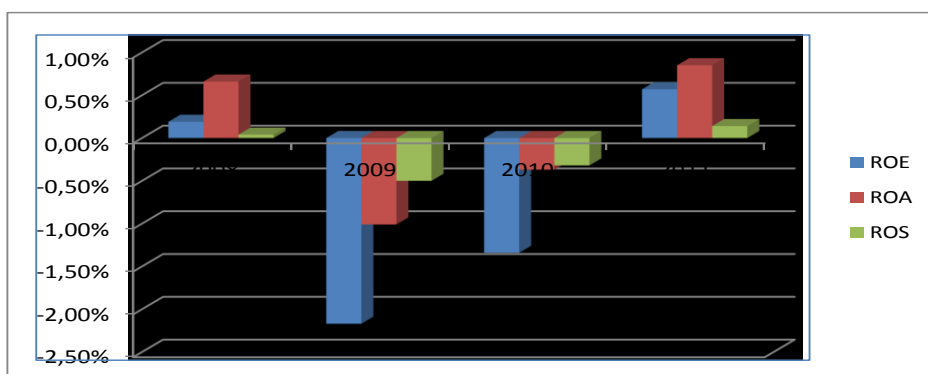
Zdroj: vlastní zpracování

ROE (ukazatel vlastního kapitálu) uvádí míru ziskovosti z vlastního kapitálu, kterým vlastníci zjišťují, zda jejich kapitál přináší dostatečný výnos. Vyjadřuje, kolik zisku připadá na 1 Kč investovaného kapitálu. Nejlépe vyznívá rok 2011, kde nám 1 Kč investovaného kapitálu přinese 0,0057 Kč, naopak nejhorší je rok 2009, kde na 1 Kč investované prodělává družstvo 0,0217 Kč. Z tabulky je evidentní transformace ztráty firmy v roce 2009 a 2010 na zisk v letech 2011, což je důležité především pro vlastníky podniku. Pro případné investory je však důležitější, aby hodnota rentability vlastního kapitálu byla vyšší, než úroky, které by mohly obdržet v případě, že by investovali jinam.

Ukazatel ROA (ukazatel rentability celkových vložených aktiv) vyjadřuje, jak velký čistý zisk získáme z 1 Kč vloženého (investovaného) kapitálu. Z tabulky č. 12 je zřejmé, že v roce 2011 měl podnik nejvyšší ROA, což znamená, že z 1 Kč investovaného kapitálu získáme 0,0085 Kč, na dalším místě je rok 2008, kde je nám 1 Kč investovaná přinese 0,0066 Kč. V roce 2009 a 2010 jsou hodnoty ROA záporné, což znamená, že spotřební družstvo na každé vložené koruně „prodělala“ v roce 2009 Kč 0,01 a v roce 2010 0,0037Kč.

ROS (ukazatel rentability tržeb) uvádí, kolik zisku připadá na jednu korunu tržeb. V roce 2009 a 2010 byly hodnoty záporné, což by mohlo být známkou špatného řízení firmy. Kdy v roce 2009 na 1 Kč tržeb firma „prodělala“ 0,005 Kč. Příčinou však byla hospodářská krize a investice do pokladních systémů. Hlavní důraz byl však v záměrech družstva kladen na stabilitu zaměstnanosti. I přes snížení tržeb za prodané zboží za sledované období nedošlo i při snížení produktivity práce k poklesu zaměstnanosti. Záměrem představenstva družstva bylo udržení pracovních míst na stejné úrovni předcházejících lety, a to i za předpokladu ztráty z hospodaření. Tento záměr se dá usoudit z toho, že Jednota plánovala ve sledovaných letech 2008 až 2010 ztrátu z hospodaření. Tu pak pokrýt ze zisků minulých let. Zde můžeme vidět, že v roce 2009 připadalo 0,50 % z tržeb na úhradu ztráty a v roce 2011 připadalo 0,14 % z tržeb na zisk.

Graf 3.5: Ukazatele rentability

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je na první pohled patrné, že podnik dosáhl nejlepších výsledků v roce 2011 a 2008, v roce 2009 a 2010 byla v záporných číslech a ve ztrátě. Příčinou je především vstup do hospodářské krize a investice do pokladních systémů.

3.4.2 Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity nám udávají, zda je podnik schopen dostát svým závazkům. V období 2008-2011 je solventnost měřena ukazateli celkové, pohotové a peněžní likvidity. U výpočtu běžné likvidity použit vzorec (2.5), u pohotové likvidity vzorec (2.6), u okamžité likvidity (2.7).

Tabulka 3.8: Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity	2008	2009	2010	2011
Běžná likvidita	1,73	1,8	1,87	1,94
Pohotová likvidita	0,57	0,56	0,54	0,61
Okamžitá likvidita	0,25	0,19	0,22	0,22

Zdroj: vlastní zpracování

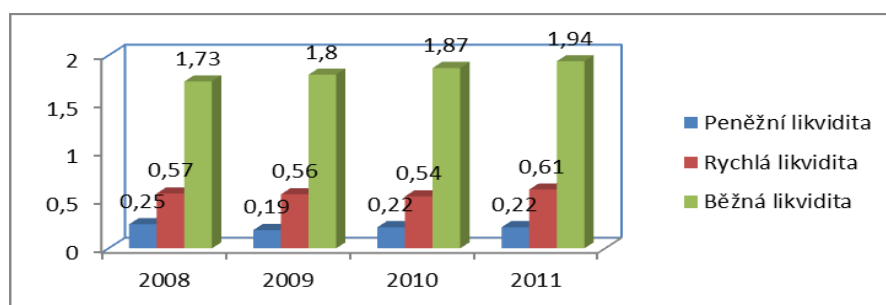
Peněžní likvidita (finanční majetek/krátkodobé závazky), též také nazývaná jako okamžitá nebo likvidita 1. Stupně. Doporučovaná hodnoty by se měla pohybovat okolo 0,2. Podnik dosahuje doporučené hodnoty ve všech letech, pouze v roce 2009 je hodnota

nepatrně pod 0,2. Znamená to, že na 1 Kč krátkodobých závazků v roce 2011 připadá 0,22 Kč nejlikvidnějších prostředků.

Pohotovostní likvidita nebo taky likvidita 2. Stupně (Oběžná aktiva – zásoby)/krátkodobé závazky. Doporučovaná hodnota tohoto ukazatele se pohybuje v rozmezí 0,7 – 1. Družstvo nedosahuje v žádném roce doporučené hodnoty, ale přibližuje se jí v roce 2011.

Běžná likvidita nebo také likvidita 3. Stupně (oběžná aktiva/krátkodobé závazky). Tento ukazatel nám měří, kolikrát oběžná aktiva pokryjí krátkodobé závazky podniku. Doporučované hodnoty se pohybují v intervalu od 1,6 – 2,5. Hodnota by neměla nikdy klesnout pod 1. Družstvo dosahuje optimálních a vyrovnaných hodnot tohoto ukazatele.

Graf 3.6: Ukazatele likvidity

Zdroj: vlastní zpracování

3.4.3 Ukazatele aktivity

Odpovídají nám na otázku, do jaké míry sledovaný podnik efektivně využívá své zdroje. U doby obratu zásob použit vzorec (2.10), u doby obratu pohledávek (2.12), u obratu celkových aktiv (2.8), u doby obratu závazků (2.13).

Tabulka 3.9: Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity	2008	2009	2010	2011
Doba obratu zásob	34,97	38,1	40,86	40,7
Doba obratu pohledávek	9,91	11,1	9,95	12
Obrat celkový aktiv	2,95	2,79	2,67	2,69
Doba obratu závazků	30,23	30,6	30,72	30,6

Zdroj: vlastní zpracování

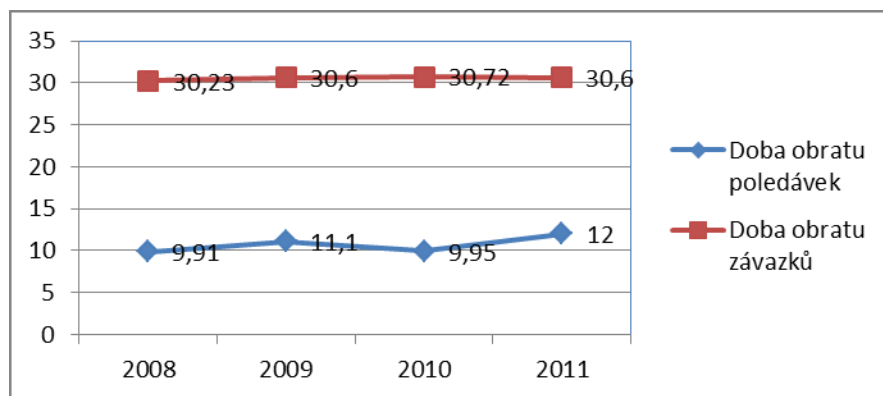
Doba obratu zásob se počítá ve dnech. Tato doba se počítá vždy za prodejnu jako celek. Cílem je minimalizovat jejich doby. Snížení obrátky zásob může dojít např. likvidací neprodejných zásob. Tyto zásoby, ale Jednota nemá, poněvadž má stanovené čtvrtletní normativy na doprodej zboží. To je určité % z obratu dosaženého za čtvrtletí (od velikosti prodejny 0,2 až po 0,4 %) a vedoucí prodejny provádí automatické přecenění a doprodej zboží do výše této normy, u zboží, které potřebuje doprodat. Doba obratu se pohybuje v rozmezí 35 – 40 dnů. U potravinářských prodejen je obrátka zásob okolo 20 dní. Obrátku zásob za Jednotu celkem zvyšuje prodej průmyslového zboží a stavebnin, kde jsou vysoké zásoby. V roce 2008 byla v průměru každá položka zásob na skladě 34,97 dne. V roce 2010 došlo k navýšení na 40,86 dne a v roce 2011 došlo k mírnému poklesu na 40,7 dne. Doba obratu zásob je na úrovni stanovené plánem.

Doba obratu pohledávek zobrazuje průměrný počet dnů, které musí firma Jednota čekat na zaplacení vystavené faktury za zboží či služby. Jde tedy o dobu, po kterou podnik poskytuje odběrateli tzv. obchodní úvěr. Ze zjištěných výsledků je patrné, že doba obratu pohledávek v roce 2008 byla nejmenší a to 9,91 dne. Naopak nejdelší doba obratu pohledávek byla v roce 2011, kdy hodnota činila 12 dnů. Jde o nízké hodnoty tohoto ukazatele.

Obrat celkových aktiv uvádí, kolikrát se obrátí aktiva za časový úsek (rok). V roce 2008 došlo k obratu aktiv 2,95 – krát, v dalších dvou letech se nepatrně snížily na 2,79 a 2,67 obrátky za rok. V roce 2011 došlo k mírnému růstu na 2,69 – krát.

Doba obratu závazků vyjadřuje počet dnů, na které nám dodavatelé poskytlí tzv. obchodní úvěr. Jde o naši platební disciplínu vůči dodavatelům. Každý podnik se snaží, aby tyto hodnoty byly co nejvyšší. Doba obratu závazků by měla být vyšší než doba obratu pohledávek nebo minimálně by se měly rovnat. V tomto případě je tato podmínka u družstva splněna. Hodnoty zjištěné v uvedených letech jsou přibližně na stejné úrovni, což znamená, že podnik platí své závazky dodavatelům v průměru za 31 dnů.

Graf 3.7: Srovnání doby obratu pohledávek a doby obratu závazků

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je na první pohled patrné, že podmínka je splněna a doba obratu závazků výrazně převyšuje dobu obratu pohledávek, což je pro družstvo dobré.

3.4.4 Ukazatele zadluženosti

Ukazatelé zadluženosti nám uvádějí závislost podniku na cizích zdrojích při financování svých podnikatelských potřeb a vychází ze složení kapitálu z hlediska vlastních a cizích zdrojů. Při výpočtu Debt ratio použít vzorec (2.14), u Equity ratio vzorec (2.15) a u úrokového krytí (2.16).

Tabulka 3.10: Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti	2008	2009	2010	2011
Debt ratio	34,27%	34,04%	33,93%	34,16%
Equity ratio	64,65%	64,30%	64,19%	63,50%
Úrokové krytí	1,46	-3,13	-1,36	3,56

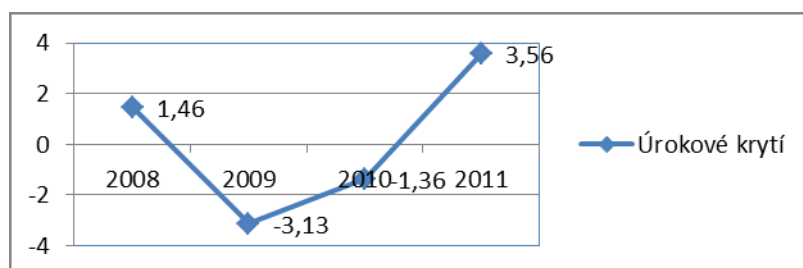
Zdroj: vlastní zpracování

Debt ratio (věřitelské riziko). Platí, že čím je vyšší hodnota tohoto ukazatele, tím je vyšší riziko věřitelů. Věřitelé potom mohou přijít o investovaný kapitál. Preferují se nižší hodnoty. Ze zjištěných výsledků můžeme posoudit, že riziko pro věřitelé je na dobré hranici a nemusí se bát o svůj investovaný kapitál. Za poslední roky je na stabilní úrovni.

Equity ratio (koeficient samofinancování). Jde o doplňkový ukazatel k ukazateli věřitelského rizika a jejich součet by měl dávat hodnotu přibližně 1.

Úrokové krytí vyjadřuje, kolikrát jsou úroky kryty ziskem podniku. Záporné hodnoty v roce 2009 a 2010 vypovídají o ztrátě způsobenou hospodářskou krizí a investicí do pokladních systémů. V roce 2011 se situace výrazně zlepšila, kdy hodnota úroku je 3,56 - krát pokryta ziskem.

Graf 3.8: Úrokové krytí ve sledovaných letech

Zdroj: vlastní zpracování

Kralickův rychlý test s hodnotami podniku Jednota

Kralickův test je rychlé posouzení základních oblastí finanční analýzy. Posuzujeme finanční stabilitu a výnosovou situaci podniku.

Tabulka 3.11: Výpočty Kralickova testu s údaji firmy Jednota

Ukazatel	2008	2009	2010	2011
Koeficient samofinancování (vlastní kapitál/celková aktiva)	65%	65%	65%	64%
Doba splácení dluhu z CF (krátk. + dlouhod. závazky)/CF	9,2	40	15,81	10,26
CF v % tržeb (CF/Tržby)	1%	0,25%	0,63%	0,97%
ROA (HV po zdanění + úroky(1-daňová sazby)/celk. aktiva)	0,44%	-1,2%	-0,67%	0,53%

Zdroj: vlastní zpracování

Podíl vlastního kapitálu na celkových aktivech vyšel ve všech letech na „výborně“. Druhý ukazatel vyšel v roce 2008 na „dobrý“, ale v roce 2009 vyšla doba splácení dluhu z CF na 40 let, což bylo ovlivněno především ztrátou (hospodářskou krizí a investicemi do pokladních systémů) podle hodnocení testu „ohrožen insolvenčí“. V roce 2010 a 2011 na

znamku „špatný“ a „dobrý“. Podíl cash flow a tržeb je velmi nepříznivý ve všech letech. Poslední ukazatel vychází jako „špatný“ v letech 2008 a 2011 a v letech 2009 a 2010 „ohrožen insolvenčí“, bylo to způsobeno především ztrátou v těchto letech.

Tabulka 3.12: Vyhodnocení testu dle známek

Ukazatel	2008	2009	2010	2011
A = kvóta vlastního kapitálu (vypovídá o kapitálové síle)	1	1	1	1
B=doba splácení dluhu z CF (vypovídá o zadlužení)	3	5	4	3
C=cash flow v tržbách (vypovídá o finanční výkonnosti)	4	4	4	4
D=ROA (vypovídá o výnosnosti celkového kapitálu)	4	5	5	4
Finanční stabilita (A+B)/2	2	3	2,5	2
Výnosová situace (C+D)/2	4	4,5	4,5	4
Průměr (A+B+C+D)/4	3	3,75	3,5	3

Zdroj: vlastní zpracování

Orientační posouzení stavu společnosti bylo provedeno pomocí Kralickova testu, v rámci kterého byly použity tyto čtyři základní ukazatele uvedené v tabulce a ze kterých byl následně vypočten průměr.

4 Návrhy a doporučení pro spotřební družstvo

I přes celkem dobré výsledky finanční analýzy bych doporučoval, aby Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně se nadále zaměřovala na oblasti, které povedou ke snižování provozních nákladů výrobní spotřeby. Cestou jsou ale další investice do správy budov a jejich technologického vybavení na úrovni evropských standardů.

Podnik by se měl také zaměřit na zjednodušení orientačního systému na prodejně. Tady je třeba postupovat ve stejné linii typů prodejen COOP, tak aby zákazníkovi bylo předem jasné, kde příslušný druh hledaného zboží se nachází, bez ohledu jestli nakupuje zboží ve Vsetíně nebo v jiném místě prodejny COOP, tzv. jednotná prodejní politika.

Převládající prodej zboží v hotovosti usnadňuje družstvu celkem rychlý přechod oběžných aktiv ze třetího stupně likvidity na první, tedy ze zboží na peníze. Je však zapotřebí neustále dbát na dodržování splatnosti odběratelských faktur ze strany odběratelů. Zvláště pak u prodeje stavebního zboží, např. formou zajištění plateb směnečným úvěrem, který by mohl vést k prodloužení doby splatnosti odběratelských faktur.

U zásob zboží se zaměřovat především na takové kategorie, které jsou rychloobrátkové, zpravidla denní potřeby a dále pak na nové druhy zboží. Ty se do prodejen dostávají prostřednictvím dodavatelské reklamy, čehož je třeba využít bez vlastních nákladů na reklamu a podporu prodeje.

V oblasti obchodní politiky směřovat nákup zboží pro družstvo do společných nákupů přes družstevní obchodní centrály COOP Morava a COOP Praha, kde se dají vyjednat podstatně výhodnější podmínky nákupu zboží a to jak od ceny, tak i po delší lhůtu splatnosti.

V oblasti podpory tržeb za prodané zboží se snažit udržet své postavení na trhu, tj. aby dosažený maloobchodní obrat měl vzrůstající tendenci, ale nebyl vyvolaný inflací, tedy růstem cen. Touto cestou může být vyšší konkurence v oblasti obchodní politiky (vlivem lepších nákupů zboží) ve stávající síti a to především v konkurenčním boji se soukromými prodejci na vesnicích, a pak taky expanzi mimo okres Vsetín.

Toto vše bude mít pozitivní vliv na výsledky hospodaření, na stav aktiv a pasiv.

5 Závěr

Tato práce popisuje teoreticky velkou škálu různých metod, kterými lze hodnotit, posuzovat a analyzovat finanční zdraví Jednoty, spotřebního družstva ve Vsetíně. Z metod finanční analýzy pak byly vybrány pouze některé, u nichž je předpoklad kvalitního analytického posouzení podniku. Výsledkem jsou informace, data a poznatky, které nám finanční analýza pomohla odhalit. Porovnával jsem čtyři po sobě jdoucí roky 2008, 2009, 2010 a 2011, a to na základě rozboru účetních výkazů rozvahy a výkazu zisku a ztrát, cash flow. Rok 2012 nebyl k dispozici, poněvadž spotřební družstvo podléhá zákonem stanoveném auditu a má možnost účtovat účetní operace vztahující se k roku 2012 do 30.06.2013.

Nejprve se musím zmínit, že při pohledu na výkaz zisku a ztrát je patrné, že spotřební družstvo Jednoty byla v letech 2009 a 2010 ve ztrátě 4.226 tis. Kč a 2.047 tis. Kč. Tato ztráta byla způsobena narůstající hospodářskou krizí, investicemi do pokladních systémů. Dále na výsledky hospodaření měl vliv nárůst konkurence, kdy zahraniční obchodní řetězce začaly vstupovat do malých měst. Jednalo se o nástup obchodní společnosti Tesco do Zubří a Karolínky, dále pak vstup polského zahraničního řetězce Żabka do vesnic okresu Vsetín v podobě řetězení již stávající soukromé maloobchodní sítě. Významný podíl na výsledku mělo i rozhodnutí vrcholného orgánu udržení pracovních míst pro své zaměstnance i za podmínek dosažení záporného výsledku hospodaření. Je ale na druhou stranu pravdou, že zachování stavu zaměstnanosti vedlo ke snížení produktivity práce na prodejnách, nedošlo ke zvýšení mezd a Jednota, spotřební družstvo v tomto ukazateli snižovala svou konkurenceschopnost vůči ostatním obchodním subjektům na trhu okresu. Ve srovnání s rokem 2008 došlo k výraznému nárůstu dlouhodobého nehmotného majetku v roce 2009 o 106,7 %. Tímto důvodem byl nákup a uvedení do provozu programové vybavení prodejen pokladními systémy, dále pak investicemi do budov. Jednalo se o plynofikace prodejen, zateplování prodejen, vybavení prodejen novou chladicí technikou. Tyto investice v dalších letech, především v roce 2011, měly kladný vliv na snížení provozních nákladů, především na náročnost potřeby energií. V roce 2011 došlo k výraznému poklesu dlouhodobých pohledávek a to o 67,7 % ve srovnání s rokem 2010. Příčinou bylo zaplacení části pohledávek firmou VASO, s.r.o., kde je Jednota 100% vlastníkem. I přes výrazný pokles se však jedná svou výší o nevýznamnou složku oběžných aktiv. Krátkodobé pohledávky jsou druhou významnou položkou v oběžných aktivech. Jejich výše, není ani tak důležitá, jak jejich likvidita.

Průměrná doba splatnosti odběratelských faktur je v družstvu stanovena na 14 dní. Významná část a to cca 50 % těchto pohledávek jsou ale hrazeny po lhůtě splatnosti. Jedná se o pohledávky vůči Jednotě, spotřební družstvo Hranice, pro které je Jednota Vsetín dodavatelem skladového zboží. Dále se pak jedná o prodej zboží na fakturu stavebním firmám. U Jednoty Hranice je likvidnost pohledávek zajištěná směnkami ve výši 7 mil. Kč. Hodnota skutečných pohledávek je však nižší a pohybuje se v průměru okolo 5 mil Kč. Při prodeji zboží stavebním firmám jsou nastavena pravidla, že stavební firma nemůže odebrat další zboží z prodejen, pokud nemá zaplacené své závazky vůči Jednotě vyšší než 1 mil. Kč. Tady se však jedná o stálé a ověřené obchodní partnery. Stavební firmy jsou dnes ve velmi složité situaci, snaží se zapojovat do prací s podílem státních a evropských dotací. V případě úspěchu ve výběrovém řízení mají sice zajištěnou práci, ale tyto práce jsou z dotací propláceny s 90 denním zpožděním. Tedy i Jednota Vsetín, pokud chce prodávat zboží stavebního charakteru musí se podílet na těchto až snad nerozumných obchodních pravidlech. Je třeba si uvědomit, že tyto stavební firmy jsou firmami regionálního typu a nevlastní dostatek volných zdrojů, aby mohly zaplatit nákup zboží, provozní režie předem.

Dlouhodobý majetek má největší podíl na bilanční sumě aktiv družstva a to cca 56 %, následují jej oběžná aktiva, kde největší položku tvoří zásoby asi 30 %. Výraznou převahu na straně pasiv tvoří vlastní zdroje, které se podílejí cca 64 % na bilanční sumě. Bylo provedeno zhodnocení pravidel financování, které odhalilo, že Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně dodržuje tyto pravidla a je finančně stabilní. Výsledek bilančních pravidel je pro družstvo výborný. Ukazatele peněžní a běžné likvidity se pohybují v rozmezí optimálních a vyrovnaných hodnot. Došlo však k navýšení doby obratu zásob v roce 2010 a 2011 na 40,86 a 40,7 dne, zmiňované hodnoty byly ovšem v rozmezí stanovených plánem. Doba obratu závazků je vyšší než doba obratu oběžných aktiv, což je pro podnik dobře. Firma je tedy úvěrována dodavateli, své závazky je schopna splácet ve lhůtě sjednané splatnosti. Při rozboru různých ukazatelů bylo zjištěno, že družstvo nemá ve zkoumaných oblastech žádné zásadní problémy. Družstvo je stabilní a likvidní. Spotřební družstvo se snaží v rámci svých finančních možností investovat do modernizací stávajícího majetku a nákupu nových strojů a zařízení, od kterých si slibuje zefektivnění prodeje. Tyto investice se v průměru pohybují okolo 10 mil. Kč ročně. Dále v nemalé finanční prostředky vynakládá do provozních oprav a údržby majetku, a to ve skoro ve stejné výši, jako na investice.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

- [1] BŘEZINOVÁ HANA *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. 1. Vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 196 stran. ISBN 978-80-7273-159-6.
- [2] DLUHOŠOVÁ, D. A KOLEKTIV *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. Rozšířené vydání. Praha: Ekopress, s.r.o., 2010. 225 stran. ISBN 978-80-86929-68-2.
- [3] KISLINGEROVÁ, E., HNILICA, J. *Finanční analýza krok za krokem*. 2. Vydání. Praha C.H. Beck 2009. 146 stran. ISBN 978-80-7179-713-5.
- [4] MAREK, P. A KOLEKTIV *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. Vydání. Praha: Ekopress, s.r.o., 2006. 624 stran. ISBN 80-86119-37-8.
- [5] RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi*. 4. Rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 144 stran. ISBN 978-80-247-3916-8.
- [6] SEDLÁČEK, J. *Finanční analýza podniku*. 2 aktualiz. Vydání. Brno: Computers Press, 2011. 160 stran. ISBN 978-80-251-3386-6.
- [7] VOCHOZKA, M. *Metody komplexního hodnocení podniku*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 248 stran. ISBN 978-80-247-3647-1.

Elektronické zdroje

- [8] BUSINESS VIZE. www.businessvize.cz [online]. © 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.businessvize.cz/financni-rizeni/modla-financnich-reditelu-jmenem-pracovni-kapital>

- [9] Dostupné z Internetu: http://www.ulozto.cz/xywy2h5/fa-historie-cile-zdroje-dat-a-postupy-fa-pdf?_fid=sa5a
- [10] JUSTICE. *Výpis z obchodního rejstříku: Jednota, spotřební družstvo ve Vsetíně*. www.justice.cz [online]. © 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-vypis?subjektId=isor%3a306417&typ=actual&klic=6sl9js>

Jiné zdroje

- [11] Interní dokumentace Jednoty spotřebního družstva

Seznam zkratek

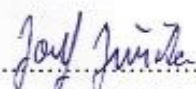
ČPK	čistý pracovní kapitál
ROE	ukazatel vlastního kapitálu
ROS	ukazatel rentability tržeb
ROA	ukazatel rentability celkových aktiv
EBIT	zisk před odečtením úroků a daní
CF	cash flow
VH	výsledek hospodaření
VZZ	výkaz zisku a ztráty
OA	oběžná aktiva
ČZ	čistý zisk
EAT	zisk po zdanění

Seznam příloh **Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce**

Příloha č. 1 Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Lidečku dne 10. května 2013

.....
Josef Juříčka

Seznam příloh

Příloha č. 1	Rozvahy firmy ve sledovaných obdobích
Příloha č. 2	Výkazy zisku a ztrát ve sledovaných obdobích
Příloha č. 3	Přehled peněžních toků ve sledovaných obdobích
Příloha č. 4	Organizační struktura
Příloha č. 5	Horizontální analýza rozvahy
Příloha č. 6	Vertikální analýza rozvahy
Příloha č. 7	Horizontální analýza výkazu zisků a ztrát
Příloha č. 8	Vertikální analýza výkazu zisků a ztrát

